LAISVĖ-LIBERTY

XLIV NR. 67. SECOND-CLASS Postage paid at Brooklyn, N. Y. ANTRADIENIS - TUESDAY, SPALIO - OCTOBER 6, 1959 918 WILLOUGHBY AVE., BROOKLYN 21, N. Y. 10 CENTŲ

KARALIAUS DRABUŽIS

Džiaugsmas po derybų Camp David nyksta greičiau nei po Ženevos 1955

Chruščiovo — Eisenhowerio susitikimas ir pasikalbėjimas buvo kaip aukšto lygio vaidinimas. Svarbiausi įvykiai buvo atlikti už uždangos, o publikai parodyti tik vaidintojų veidai su atsispindėjusiu juose džiaugsmu. Prezidento lūpos sakė: "ledai sutirpdyti", "pagerinta atmosfera". Chruščiovas jau iš Maskvos atsišaukė: prezidentas pasakė korektiškai, prezidentas nuoširdžiai nori taikos, amerikiečiai nuoširdžiai nenori karo.

Bendrame pasitenkinime nebuvo nė klausimo, kas iš tikrųjų tame pasikalbėjime sutarta. Užteko girdėti, kad atmosfera pagerinta ... Bet įvyko kaip pasakoje apie nuostabius nematomus karaliaus drabužius. Vaikas šūktelėjo, kad karalius nuogas, ir visų akys nustojo drabužius matę.

Tokią pasakos vaiko rolę dėl pasitarimų tarp Chruščiovo ir prezidento atliko D. Lawrence (NYHT), tardamas apie pasitarimo vaisius: **nė vienu klausimu nesutarta iš tų dalykų, kurie sudaro šaltąjį karą. Nieko nesutarta dėl Berlyno; nieko dėl konfliktų, kuriuos sukurstė Sovietai viduriniuose rytuose; nieko dėl nusiginklavimo.**

Po tokio šūktelėjimo ir Drummond (NYHT) sutinka, kad nieko nesutarta, bet nori apginti tik tos "pasitaisiusios atmosferos" reikšmę būsimom derybom.

★

Lawrence plėšia ir tą paskutinį lapelį, kuriuo buvo mėginami pridengti pasikalbėjimo dalyviai. Tokis lapelis buvo pareiškimas dėl Berlyno: esą "derybos dėl Berlyno neturėtų būti atidėtos iki begalybės, bet jos neturėtų būti ribotos konkrečiai apibrėžtu laiku". Tuo pareiškimu esąs pašalintas pavojus nuo Berlyno. Už tą pareiškimą prezidentas sutiko dalyvauti viršūnių konferencijoje.

Ką tas pareiškimas reiškia? Lawrence: **Jis galėtų bet ką reikšti; kada Sovietai nuspręs, kad derybos užtruko pakankamai ilgai, tada jie staiga gali padaryti taikos sutartį su rytų Vokietija ir pasakyti, kad Berlynas yra rytų Vokietijos dalis. Tada nuo Vakarų priklausys rizikuoti ar ne jėga savom teisėm apginti.**

Vadinas, viskas priklausys nuo Sovietų, ir tas pareiškimas nieku jų nesuvaržo. Ir prezidentas pareiškė, kad jokių garantijų negalįs duoti.

Drummond dar guodžiasi laimėjimu: Anksčiau Vakaram Chruščiovas sakė: "Išeikit iš Berlyno, arba...". Dabar Chruščiovas nebesako to "arba".

★

Sušneko kiti vaidinimo dalyviai ar žiūrovai.

Herteris Kongreso narių grupei aiškino: Jokių esminių pasikeitimų Amerikos ir Sovietų pozicijose ... Įtampa atleista. Tai nereiškia, kad galim nuimti savo sargybas...

Sen. Kennedy: Užtikrinimas dėl būsimų derybų nereiškia užtikrinimo dėl jų pasisekimo ir susitarimo ...

Achesonas, buvęs valstybės sekr. ir dabar demokratų užsienių politikos planuotojas: Aš pasakyčiau Chruščiovui, kad dėl Berlyno nekalbėsim, kalbėkim dėl kitų dalykų. Berlyno padėtis yra patenkinama. Negeroves jame nori kelti tik Chruščiovas. Ieškoti naujo sprendimo Berlynui tai labai bloga ideja...

Gallupo institutas: amerikiečių 59 procentai netiki Chruščiovo nuoširdumu.

Churchillis — prieš Chruščiovo nusiginklavimą be kontrolės. Prancūzijos užs. reikalų ministeris Jungtinėse Tautose —prieš. Italijos min. pirm.: būtų didžiausia Vakarų klaida sumažinti savo apsaugą.

Džiūgavimas dėl nuostabaus drabužio, kuris buvo nuaustas Camp David, pavirto Vakarų susirūpinimu.

★

Chruščiovas ir komunistinė-

Lietuvoje sustiprintas spaudimas kunigams

Atleistas ir vėl seminarijos rektorius; šeimininkauja įgaliotinis "kulto reikalam"

Iš Lietuvos pranešama apie gausius kunigų kilnojimus, kurie sustiprėjo nuo pavasario ir tebevyksta dabar.

Labiausiai yra paliesta Kauno kunigų seminarija, vienintelė penkių vyskupijų seminarija, kuriai leista laikyti 60 klierikų. Nuo pavasario atleistas seminarijos rektorius ir trys profesoriai. Atleistų profesorių vietoj paskirti trys jauni, jau sovietinio režimo metu įšventinti kunigai.

Kauno kunigų seminarijos paskutinis rektorius buvo kan. Kazimieras Žitkus. Jo vietoje buvo paskirtas kan. N. Česna, Joniškio dekanas. Tačiau gydytojai liudijo, kad kan. N. Česnos sveikata neleidžia jam prisiimti tų sunkių rektoriaus pareigų ir rugpiūtyje jis galutinai atsisakė. Kan. K. Žitkus turi eiti laikinai rektoriaus pareigas, ligi jas perims dabar kitas paskirtas rektorius jo vietoje — kun. Alfonsas Lapė, buvęs Ukmergės dekanas ir vėliau Kauno Įgulos bažnyčios klebonas. Bet ir jis galės pareigas perimti ne anksčiau kaip per porą mėnesių (jei iš viso galės), nes jam bus daroma sunki operacija.

Kiti paskyrimai:

Joniškio dekanu paskirtas kun. Eugenijus Jokubauskas iš Vilkijos, o kan. N. Česna paliktas Joniškyje sykiu su kun. J. Marcinkum kaip altaristai. Į Vilkiją nukeltas kun. Micuta iš Paliepių, o į Paliepius nuvyko kun. J. Kudirka iš Krakių. Krakėse liko tik vienas altarista kun. M. Buožis. Iš Kauno Prisikėlimo bažnyčios klebono pareigų atleistas kun. Mykolas Gylys ir perkeltas į Lymus altarista. Jis buvo profesoriavęs ir Kauno kunigų seminarijoje, dėstė kanonus. Iš Kauno šv. Antano bažnyčios klebono pareigų ir iš seminarijos profesorių atleistas kun. K. Statkevičius ir perkeltas klebonu į Karmelitų parapiją. Į Kurtuvėnus paskirtas kun. J. Povilaitis, o iš Kurtuvėnų kun. Alf. Radzvilas nukeltas į Ukmergę dekano pareigom.

Rudenį nuo spalio vidurio būsią daugiau kilnojimų ir kaitaliojimų, kai iš atostogų grįš įgaliotinis kulto reikalam Rugienis.

•

Į šituos kilnojimus, ypačiai į kunigų seminarijos vadovybės keitimą, žiūrima kaip į valdžios siekimą išimti iš veiklos senosios kartos kunigus. Valdžios tikimasi, kad nauji kunigai, įšventinti jau sovietinio režimo laikais, nebus gavę tiek išsilavinimo, nebus susipažinę su Vakarų teologine literatūra ir neturės tiek atsparumo sovietinei propagandai prieš tikėjimą, o taip pat sovietų saugumo mėginimam priversti seminarijos vadovybę duoti slaptas žinias apie klierikus. Kaip tik dėl to pasipriešinimo eilė kunigų seminarijos rektorių buvo atleisti ir išvežti.

Sovietinė valdžia neatsisako nuo pastangų įkišti į seminariją savo agentų, kurie ne tik šnipinėtų, bet ir darytų įtakos būsimiem kunigam.

ŠV. MYKOLO bažnyčia Vilniuje, dabar joje rengia parodas.

VILNIAUS RAMYBĖ UŽKLOJUSI AUDRINGĄ PRAEITĮ

Tokiu vardu N. Y. Times korespondentas Osgood Caruthers parašė pirmuosius įspūdžius iš Vilniaus, į kurį leista turistam lankytis tik prieš keletą savaičių.

—

Vilniuje, šitame tūkstančio metų senumo mieste, pasyvi ramybė yra užklojusi jo ilgą ir audringą praeitį. Šiandieninis lankytojas, sakos korespondentas, stebis, kaip šitas tylus palikimas su savo užvertom bažnyčiom, su savo gyventojais, apsirengusiais darbo drabužiais ir apsiperkančiais prie daržovių ir vaisių mažų stalelių pagal siauras ir vingiuotas gatves, izoliuotas nuo buvusių ryšių su Vakarais, kitados galėjo būti tvirtove, iš kurios Lietuvos ir Lenkijos kunigaikščiai žygiavo iki Juodųjų marių, o sykį buvo pasiekę ir Maskvos vartus ...

Osgood Caruthers Vilniuje sveikino nuoširdžiai, bet ir regimai santūriai. Tai buvo matyti iš kalbos. Kai Vilniaus filharmonijos direktoriui Caruthers buvo pristatytas kaip pirmas Amerikos korespondentas, po 15 metų atvykęs į Lietuvos sostinę, tai direktorius gudragalviavo:

"Žinoma, tai dėl to, kad Amerika neturėjo jokio intereso aplankyti mūsų kraštą'.

Direktorius — pastebi Caruthers, — **regimai ignoravo faktą, kad Vilnius buvo uždarytų miestų sąraše...**

Vilniaus operos ir baleto teatro direktorius, Lenkijos žydas, nusivedė korespondentą ir jo žmoną į lietuvišką operą. Joje buvo vaizduojamas senas lietuviškas pasakojimas apie kaimietį, kuris pakėlė revoliuciją prieš pagyrų puodą kunigaikštį ir kombinatorių arkivyskupą. Operos muzika moderni; jos autorius Balys Dvarionas. Korespondentas rado ją vykusią ir atliktą gerai. **Tačiau teatro direktorius prisipažino, kad Vilniaus publikos ji buvo priimta santūriai.**

Nuvedė Caruthers ir į šv. Mykolo bažnyčią. Ji statyta 16 amžiuje. Bet dabar ją vartoja statybinių medžiagų ir planų parodai. Bažnyčios nava užkrauta tos rūšies medžiaga. Tenai skarele apsirišusi žilstelėjusi moteris paaiškino, kad už tų modernios vonios modelių, už stogo medžiagų pavyzdžių, už katilinių yra karstai senųjų didvyrių ir tikėjimo palikimai. "Kai mes išėjome iš ten, — sako Caruthers, — ji su ramia šiluma pratarė: "Mūsų sveikinimai New Yorkui".

Senoviniame vieškelyje, kuris dabar vadinamas Gorkio gatve, tikintieji sekmadienį buvo sukląupę ant grindinio ir meldėsi prieš atnaujintą restauruotą Gailestingosios Motinos paveikslą. Pagyvenęs vyras, kuris šaligatvyje pardavinėjo žvakes ir ražančius, lankytojam kalbėjo: "Įeikite į vidų, matysite gražių paveikslų".

Sutiko ir Sovetskaja Litva redaktoriaus pavaduotoją, žydą, kuris betgi sakėsi neturįs artimesnių ryšių su žydų bendruomene Vilniuje. O jų ten esą 10,000 ir turi savo vieną sinagogą. Jis negalėjęs duoti ir žinių apie Vilniaus gyvenimą, nes sakėsi esąs užimtas.

Tarp 235,000 gyventojų Vilniaus mieste korespondentas nesuminėjo, kiek yra lenkų, kiek rusų ir kiek lietuvių. Tačiau suminėjo, kad

lenkai turi mažą vietinio pobūdžio laikraštuką lenkų kalba. Šiaip oficialiame gyvenime dominuoja rusų ir lietuvių kalbos .

Statyba eina. Seni istoriniai namai atstatomi pagal senąjį jų stilių. Apartamentiniai namai statomi ištisai sovietinio tipo.

★

Po šitokių pirmojo Amerikos korespondento įspūdžių tikrai sukyla klausimas: ar tai įspūdžiai iš Lietuvos sostinės ar iš provincinio rusų dominuojamo miestelio?

Anglija šią savaitę renka valdžią

VARŽOVAI ANGLIJOJE: Harold Mcmillan (konservatorius, dabar min. pirmininkas), Hugh Gaitskell (darbietis, min. pirmininkas, jei laimės), Aneurin Bevan (darbietis, užs. reik min., jei laimės), Jo Grimmond (liberalų lyderis).

Anglija renka parlamentą spalio 8, ketvirtadienį. Gallupo institutas surinko nuomones, kurios rodo 5 procentų persvarą konservatorių naudai. Tačiau 19 procentų buvo neapsisprendę. Jų paskutinis pasirinkimas ir turės nulemti rinkimus.

Anglijoje kitokia rinkimų tvarka nei Amerikoje. Agitacija stipriai suvaržyta: jos laikas apribotas trim savaitėm. Kandidatas tegali išleisti 1260 dol. Jei rinkimus laimės, kaip parlamento narys gaus algos metam 4,900 dol. Parlamento nario reikalam tai nėra didelė suma. Apie 100 buvusių parlamento narių nesutiko būti renkami, daugumas dėl piniginio reikalo.

Renkamų kandidatų šiemet yra 1500, bet vietų parlamente yra tik 630.

Kandidatu gali būti kiekvienas, suėjęs 21 metus, išskyrus visų tikėjimų kunigus.

VIRŠŪNIŲ KONFERENCIJA KADA

Amerika savo sąjungininkam pranešė, kad ji siūlytų viršūnių konferenciją sausyje ar vasaryje. Amerika nemano, kad prieš tai reiktų užsienio ministerių konferencijos.

Anglijos min. pirm. Macmillanas skelbė, kad viršūnių konferencijos data bus pranešta tik po Anglijos rinkimų.

Italija nepasitiki Chruščiovo žodžiu

Italijos min. pirmininkas Segni, lankydamasis Amerikoje, pareiškė dėl Chruščiovo pasiūlyto nusiginklavimo be kontrolės: **Vakarai padarytų klaidą, savo karinę apsaugą sumažindami.**

Segni. Italijos min. pirmininkas lankęsis Baltuosiuose Rūmuose drauge us užsienių reikalų ministeru Pella. Italija nuoširdžiai bendradarbiauja su Amerika.

je Kinijoje gyrė Amerikos prezidentą, įtikinėjo, kad reikia atsisakyti visiem nuo karo priemonių ir tik taikingu keliu derėtis. Tačiau tuo pačiu metu Maskvos Pravdoje ėmė kaltinti Ameriką imperializmu kom .Kinijos vyriausybės narys. Vadinas, propaganda prieš Ameriką atnaujinama. Bet Chruščiovas galės sakyti, kad tai daro nebe jis. Jis giria, kom. Kinija smerkia. Chruščiovas sugalvojo būdą būti dviejuose asmenyse.

Ką laimėjo Chruščiovas Kinijoje?

Chruščiovas išbuvo kom. Kinijos sostinėje keturias dienas. Viešai jis pasisakė už taiką, už klausimų sprendimą taikingu keliu, atmetė karą, gyrė pasikalbėjimą su prezidentu Eisenhoweriu. Tai viešai. Ką kalbėjosi su Mao Tse - tungu privačiai, nepaskelbė nė jokio komunikato. Iš kai kurių Chruščiovo netiesioginių prasitarimų spauda spėja, kad Mao Tse - tungas nevisur bus pritaręs Chruščiovo linijai. Tačiau New York Times vedamajame pasako, kad kalbos apie skilimą tarp Maskvos ir Kinijos yra tiktai to skilimo norinčių vilties pareiškimas.

UOSTŲ DARBININKAI SUSTREIKAVO

Uostų darbininkai nuo Atlanto iki Texas spalio 1 sustreikavo. Viso 70,000. Apie 200 prekinių ir keleivinių laivų liko be patarnavimo. New Yorke 3,000 keleivių patys išsikrovė savo daiktus.

Darbininkai reikalauja valandai pridėti su viskuo dar 50 cn. Lig šiol jie gaudavo 2.80 dol.

Skaičiuojama, kad negalint iškrauti iš laivų prekių susidaro apie 20 mil. nuostolių dienai.

LUNIKAS III

Sovietai paskelbė, kad sekmadienį, spalio 5, 11 valandą ryto New Yorko laiku buvo paleistas "lunikas III". Jis turi apskristi mėnulį per 6,250 mylių nuo jo, nufotografuoti mėnulio pusę, kuri yra iš žemės nematoma, pasukti atgal žemės link ir apie žemę apskristi.

Lunikas III sveria 612 svarų.

Amerikos spauda sveikino Sovietų naują žygį. Tačiau neslėpė Amerikos specialistų abejojimų, kad būtų įmanoma tokia luniko orbita, kaip sovietai skelbia. Antra, sovietų skelbimą, kad naujasis lunikas bus "tarpplanetinė stotis", pavadino arogancija, nes jis tokia stotim būti negali.

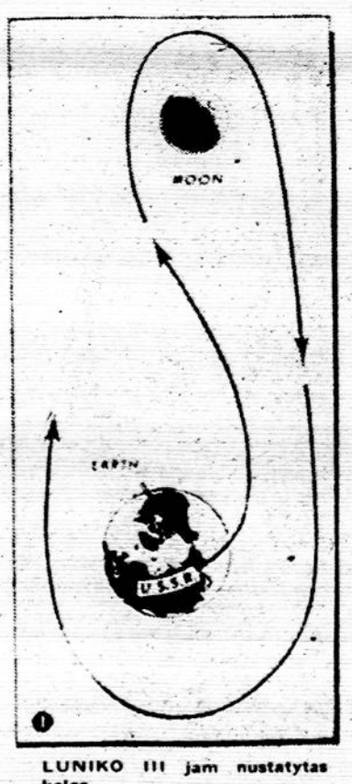

LUNIKO III jam nustatytas kelias.

— **Plieno** streiko derybose nebuvo jokios pažangos. Ketvirtadienį baigias prezidento skirtas laikas, kada turi rasti sprendimą.

— **Achesonas,** buvęs valst. sekretorius ir dabar demokratų užsienių politikos planuotojas, spalio 2 pasisakė už Nato praplėtimą — prie esamų 15 valstybių siūlė pritraukti dar Austriją, Švediją, Šveicariją, Ispaniją ir kt.

POTVYNIAI OKLAHOMOJE

Savaitės pabaigoje Oklahomą ištiko potvyniai po hurikano ir po lietų, kurie truko penkias dienas. Išsiliejusi Arkansas upė paliko be pastogės 6,000 žmonių. Nuostolių milijonai. Tai nuostolingiausi potvyniai valstybės istorijoje.

—**Indijos** min. pirm. Nehru atmetė kom. Kinijos siūlymą derėtis dėl sienų. Kinai nori gauti iš Indijos 40,000 kv. mylių teritorijos. Derėtis Nehru sutiko tada, kai komunistai atitrauks iš Indijos savo kariuomenę.

Kodėl milijonai bėga iš „rojaus"

Amerikos unijų vadų pokalbis su Chruščiovu (4)

Chruščiovo pasikalbėjimas su septyniais unijų prezidentais priėjo iki tokio punkto, kad Chruščiovas išreiškė pasigailėjimą unijų prezidentam, jog jie yra tokio galvojimo. Unijų lyderiai pasigailėjimą atmetė. Tada beliko paskutinis klausimas atsakyti aiškiai ir griežtai — taip ar ne: ar yra kas bendro tarp Chruščiovo galvojimo ir unijų lyderių? Chruščiovas pirmas davė atsakymą, aiškiai neigiamą.

Chruščiovas: Mes žengiame į komunizmą. Jūs norite stiprinti kapitalizmą.

Reuther: Mes esam suinteresuoti, kaip geriausiai aprūpinti darbininkų interesus laisvėje. Mes skiriamės klausimu, kaip geriausiai turi progresuoti darbo žmonių reikalai.

Chruščiovas: Jūs turite savo žvelgimo kampą, mes turime savąjį. Jie nesuderinami.

Reuther: Kodėl mes negalime tikėti savo sistema, kuri skelbia asmens laisvę ,ir kodėl jūs turite jausti būtiną reikalą sakyti, kad mes išduodame darbo žmonių reikalus?

Chruščiovas išsisuka nuo atsakymo: Mes susitikome ne tam, kad pablogintume savo santykius. Nekelkim klausimų, kurie mus išskiria. Sujunkime pastangas taikos reikalui. Nebūkime karštakošiai. Klausimai kaip Vengrija yra adatos dūriai. Ką jie gero duoda? Įsivaizduokim, mes keliame klausimą dėl Guatemalos.

Reuther: Mes kritikavome padėtį Guatemaloje, bet svarbiausia yra tai, kad Rusijoje niekas negalėjo kritikuoti jūsų intervencijos Vengrijoje.

Klausimas vėl įaitrintas. Jį stengias atleisti Carey ir Feller, pasukdami klausimus iš kitos srities.

Feller, bravorų unijų prezidentas: Pirmininke, aš negaliu suprasti tokio dalyko: komunistų partija skelbiasi esanti darbo klasės išlaisvintoja, o vis dar tebematome masinį darbo žmonių traukimąsi į kitus kraštus, kai tik komunistai paima jų krašte valdžią. Jūs turite pavyzdį rytų Vokietijoje — 3 milijonai pabėgo į vakarų Berlyną, o taip pat 3 milijonai iš šiaurės Korejos į pietų Korėją ir 300 ar daugiau tūkstančių narsių vengrų norėjo išvengti mirties, bėgdami į laisvę ... Mr. Chruščiovai, ar galite pasakyti nors vieną pavyzdį, kur komunistam paėmus valdžią, būtų ėmę plaukti į tą komunistinę valstybę darbo žmonės iš nekomunistinių valstybių? Jei komunistų partija yra darbo klasės išlaisvintoja, tai kodėl kartojas toki reiškiniai?

Chruščiovas: Ar tai viskas? Gerkite savo alų (Feller yra bravorų unijų prezidentas). Gal būt tai padės jums surasti atsakymą į jūsų klausimą.

Feller: Tai nėra jokis atsakymas, kodėl milijonai nori pabėgti nuo komunizmo.

★

Ir laikas baigėsi, ir pasikalbėjimo eiga rodė, kad unijų prezidentam belieka tik padėkoti Chruščiovui už malonų pasikalbėjimą. O mums, atpasakojus plačiau to pasikalbėjimo svarbesnius momentus, belieka padaryti kai kurias išvadas.

Reikia pripažinti, kad unijų lyderių pasikalbėjimas su Chruščiovu yra pats įdomiausias iš visų Chruščiovo pareiškimų šio vizito metu. Jis paryškino vieną ir antrą pasikalbėjimo pusę. Unijų lyderiai norėjo susitikti ir išsikalbėti su Chruščiovu privačiai ir intymiai, kaip draugai. Jie nesutiko įsileisti net vyriausybės atstovo Cabot Lodge. Jie norėjo kelti klausimus, kurie Amerikos visuomenėje yra gyvi, nes jie labiausiai rodo prieštaravimą tarp Maskvos žodžių ir darbų. Lyderiai norėjo gauti atsakymus iš autoritetingiausio žmogaus.

Tų lyderių tipingiausias ir ryškiausias yra **Reutheris.** Pasikalbėjimo metu jis pats pasisakė buvęs pogrindžio kovotojas prieš Hitlerį, paskui nuvykęs į Sovietų Sąjungą ir padėjęs Sovietų Sąjungos pramonę kurti — per pusantrų metų Gorkio mieste jis treniravo rusus tokiam darbui, kurį jis buvo dirbęs Detroite. Jis buvo sovietų profesinėje sąjungoje; keliavo Sovietuose šen ir ten. Tai žmogus, kuriam tas sovietinis gyvenimas buvo prie širdies, nes pats prisidėjo prie jo kūrimo. Dėl to skundėsi, kad Wall Streetas jį vadina Maskvos agentu. Jis tikėjo, kad reikia tik su atsakingiausiu sovietiniu žmogum išsikalbėti, ir tos kalbos įtikins jį pašalinti klaidas, kurias Reutheris ir visi kiti mato sovietiniame gyvenime ir jo politikoje, mato prarają tarp žodžių ir darbų.

Reutherio tipo žmonių yra ne tik Amerikoje. Jų visur yra. Jie visi tiki, kad reikia tik išsikalbėti, ir bus surastas kompromisas, susipratimas. Tai tipas, priešingas kitam darbo žmonių lyderiui George Meany. Pastarojo tipo žmonės yra įsitikinę, kad negali būti jokio kompromiso tarp balto ir juodo; tegalima tik arba priimti Chruščiovo kelią arba eiti savu keliu. Meany tipo žmonės yra pasirinkę antrą kelią.

Pasikalbėjimas su Chruščiovu rodė, kokis yra pirmojo tipo žmonių likimas. Reutheris negalėjo įsiteikti Wall Streetui — jį vadino Maskvos agentu. Bet negalėjo įsiteikti ir Chruščiovui, nes Chruščiovas reikalauja priimti absoliučiai viską, ką skelbia jo komunizmas. Jokio kompromiso Chruščiovas nepripažįsta. Niekis yra faktai, kuriuos kelia Reutheris. Jei į tuos spiginančius faktus Chruščiovas negali atsakyti, jis kolioja, niekina lyderius, laiko juos pasigailėjimo vertais žmonėm. Bet jis reikalauja, kad komunizmo liniją jie laikytų didesne tiesa negu faktus. O jei jie to nepriima, tai juos ir vadina kapitalizmo liokajais.

Chruščiovas skaitosi ne su Reutherio tipo žmonėm, bet su Meany ir su Dulles, kuriuos jis keliais atvejais pasikalbėjime minėjo. Matyt, tokius laiko savo kovos tikrais partneriais.

M.

PREL. PRANCIŠKUS M. JURAS, šv. Pranciškaus lietuvių parapijos Lawrence, Mass., klebonas, Bostono kardinolui Richardui J. Cushingui pristačius popiežiaus Jono XXIII pakeltas į Jo Šventenybės rūmų prelatus Right Reverend Monsignor titulu. Prel. Pr. Juras yra Kultūros Instituto pirmininkas, "Eglutės" steigėjas, visos eilės lietuviškųjų knygų leidėjas. Sveikiname!

EGLUTĖ ATOSTOGAS JAU TAIP PAT BAIGĖ

Eglutė, vaikų laikraštėlis, kurį redaguoja ir administruoja Putnamo Seselės, pasirodė rugsėjo numeriu.

Jos nei girti nei peikti čia nėra reikalo. Tik reikia atkreipti į ją dėmesį tų, kurie turi vaikų ir nori padėti jiem pasisavinti naują lietuvišką žodį, pratinti juos pamažu prie lietuviško skaitinio. O tai reiškia palaikyti vaiko nuotaikas, kurios ilgiau išlaikytų jį neatitrūkusį nuo pačių tėvų.

Eglutė pasuka labiau į jaunesnio amžiaus vaikus. Į tokius skaitytojus ji mėgina prašnekti ne tik žodžiu, bet ir vaizdu, piešiniais. Šiame naujame nr. labiausiai patraukia akį piešiniai su tekstais apie Šiluvos Dievo Motinos istoriją.

Antra redaktorių užsimota kryptis — duoti darbo pačiam skaitytojui. Tai daro uždaviniais, piešiniais, kuriem rasdami atsakymus, vaikai didina savo žodyną, ar pratinas sudarinėti lietuvišką sakinį. Dar ir trečia kryptis — prašnekti į

SPAUDA

jo norą žinoti ir plėsti žinių lobyną. Tam tarnauja ir laikraštėlio "Žinių stotis".

Laikraštėlis negali girtis prilygęs turtingus ir prašmatnius Amerikos vaikų laikraštėlius. Bet laikraštėlio redaktorių ir leidėjų pasiaukojimas lietuvių vaikam tikriausiai pralenkia anuos. Jeigu to pasiaukojimo dar atsirastų taip pat tarp mėgstančių piešti ir iliustruoti, tarp mėgstančių vaikam rašyti, o labiausiai tarp tėvų, kurie pasirūpintų padidinti Eglutės skaitytojų šeimą, tai šitas laikraštėlis, vienintelis lietuviškas laikraštėlis vaikam, sublizgėtų giedriau ir prašmatniau negu tik "vargo laikraščio" spalvom.

Pesimizmas ar optimizmas?

Drauge rugsėjo 29 V. Volertas rašo apie bendruomenės suvažiavimą Detroite ir atsako į mada virstančius pesimistiškus pareiškimus ar pranašavimus. Jis rašo:

"Kartais nenoromis išgirsti baiminančių šauksmų: bendruomenė smunka!... Tačiau suvažiavimas įtikino, kad iš tikrųjų tie sušukimai nėra teisingi ... Jau pats reiškinys, kad LB visuomenėje įsipilietino, kad ji tapo vienetu, su kuriuo reikia skaitytis visose mūsų darbų srityse ir kurio žodis daugeliu atvejų laikomas autoriteto žodžiu, yra augimo pažymys".

"Menkėjimas, kurį vienas kitas su nuogąščiu mato, yra ne LB menkėjimas, bet visuomenės skyrimasis į dvi dalis. Vienoje pusėje renkasi laimingieji tuščiaviduriai, kuriem pakanka savo gūžtos bei šaukšto su dubeniu ... Kitam šone lieka kietasprandžiai darbininkai, kurie tiki lietuvių tautos ateitimi... Šitie darbininkai yra laidu ir garantija, kad LB augs ir augs".

Skaičiai kalba

Kiek pravažinėja

Vokietijoje keliaujantieji į svetimus kraštus per pirmą šių metų pusmetį išvežė daugiau kaip vieną milijardą markių (apie 250 mil. dol.). Pernai per tą patį laiką išvežė 800 mil. markių (ę mil. dolerių). Atvažiuojantieji į Vokietiją atvežė per šių metų pirmą pusmetį 860 mil. markių.

Kiek skyrybų

Austrijoje kas šeštos vedybos baigiasi skyrybom. Persiskyrusių šeimų 43 proc. buvo bevaikės, tik 3 proc. persiskyrusių šeimų turėjo po 3 - 4 vaikus. Persiskyrusių moterų 56 proc. buvo tarnaujančios, pačioje Vienoje net 69 proc.

Kiek milijonierių

Olandijoje per paskutinius aštuoneris metus milijonierių skaičius padidėjo dvigubai. Piliečių, kurių turtas perkopė per milijoną, yra 2243. Už savo turtą ir pajamas jie sumoka valstybei 24 proc. visų valstybei sumokamų mokesčių.

Kiek išgeria

Belgijoje vienas pilietis išgeria vidutiniškai 140 litrų alaus per metus. Tai dvigubai tiek kaip Vokietijoje. Belgai tuo punktu esą laimėję pasaulio rekordą.

Kiek vaikų pagimdė

Kanados ūkininkė Marie Cyr pagimdė 27-tą vaiką. Jai yra 48 metai, ištekėjus jau 31 metai.

NUSPRENDĖ NEBŪTI "KULTO TARNAUTOJU"

IŠ LIETUVOS

Sovietinė spauda Lietuvoje paskelbė kunigo A. Ramašausko aiškinimąsi, kad jis metęs kunigystę, kodėl metęs ir kodėl kiti turį pasekti jo pėdom... Tai sovietinės sustiprintos kovos prieš bažnyčią vienas epizodas. Dabartinis metodas — griauti pačius regimus bažnyčios pamatus, kunigus. Tačiau kai įsiskaitai kun. A. Ramašausko argumentus, kyla ir kitas klausimas: kodėl jis buvo atėjęs į seminariją, kodėl tapo kunigu? Ir tas klausimas daros dar įdomesnis už pirmąjį sovietų kovoje prieš bažnyčią.

Kun. Ramašauskas savo kelią į kunigus ir iš kunigų taip atvaizduoja:

Jis iš Kaišiadorių. Baigęs septynias klases, kapeliono kalbinamas, stojo į Kauno kunigų seminariją. Tai buvo 1945. Vadinas, buvo jau antri metai, kai sovietinis režimas buvo grąžintas ir sovietinis saugumas veikė visu aštrumu... Kunigu įšventintas buvo 1950. Pirmiausia buvo paskirtas "kunigu" prie Semeliškių bažnyčios, Vievio rajone. Po 10 mėnesių perkeltas prie bažnyčios Perlojos kaime, Varėnos rajone, paskui į Bogoslaviškio kaimą, po kurio laiko į Gegužinės kaimą Kaišiadorių rajone ir pagaliau prie bažnyčios Dubinčių kaime Nemenčino rajone ... Krinta į akis nuolatinis kilnojimas po tas mažas, anot jo, kaimo bažnyčias.

Dubinčiuose jis ir metęs kunigystę, vedęs to kaimo medicinos punkto vedėją. Nuo tada persikėlęs gyventi į Vilnių. Ten gavęs 'gerą butą" ir darbą magnetofono fabrike, kur jis uždirbąs mėnesiui 1,200 rublių. Vadinas, atlyginimas vietos sąlygom irgi labai geras.

Tai išviršinis kelias. O jo įsitikinimai taip keitęsi, iki privedę prie nukunigėjimo:

— Seminarijoje būdamas ir dar prieš tai, jis priėmęs Biblijos pasakojimus be kritikos. Jau sakydamas pamokslus, jis supratęs, kad reikia "tikrinti" Biblijos pasakojimus gyvenimo faktais, kuriuos aiškina "mokslas". Jis radęs, kad Biblijos pasakojimai, pvz. apie pasaulio ir žmogaus sukūrimą, priešinęsi astronomijai, biologijai ir kt. mokslam. Esą "seniai mokslo įrodyta', kad ne Dievas sukūręs žmogų, bet žmogus Dievą...

Taip "įsitikinęs', kad Dievas tik fantazijos padaras, kad Biblijos ideologija priešinga mokslui; taip, vadinas, susidorojęs su Dievu, Ramašauskas turėjo susidoroti dar ir su Bažnyčia. Su ja dorojosi tokiais argumentais: "Katalikų Bažnyčia su Vatikanu priešakyje lig šiol kovoja prieš mokslą ir progresą, skelbia prakeikimą kovotojam už taiką. Vatikanas padėjo Hitleriui ir Mussoliniui, o dabar padeda Amerikos imperialistam. Visiems žinomas niekšingas Rymo popiežiaus agento Mincenti vaidmuo Vengrijos kontrarevoliucinio sąmokslo metu. Štai kodėl imperialistinės vyriausybės stoja už religiją ir palaiko idėją apie Dievo buvimą. Viena ranka jie tarnauja Dievui, kita ranka gamina atomines ir vandenilines bombas žmonėm naikinti"...

Taigi dėl tokių "argumentų' jis nusprendęs "nebūti kulto tarnautoju'.

Ilgesnis "nukunigėjimo argumentų" atpasakojimas rodo, kad jie negalėjo būti rašyti kunigo, kuris nors paviršutiniškai yra studijavęs teologiją ir istoriją. Tokių nesąmonių jis nebūtų kartojęs .Jie rašyti yra asmens, kuris labiau domisi politika ir jos propaganda. Šitas dalykas autoriui labiau pažįstamas nei teologija ir istorija. Išvada aiški: visa ta Ramašausko "išpažintis" yra parašyta "bezbožninkų" propagandisto, nes joje sudėti kaip tik tie argumentai, kuriuos jie vartoja savo brošiūrose. Jie galėjo būti kunigo Ramašausko tik pasirašyti.

O jei tie pasakojimai būtų rašyti jo paties, tai pirštųsi išvada — kunigų seminarijoje ir kuniguose jis atsirado, jau prieš tai būdamas komunistinio ateistinio galvojimo; atsirado kaip bolševikų infiltruotas agentas... Ramašausko nuolatinis kilnojimas, o paskui toks geras įkurdinimas Vilniuje labiau patvirtintų antrą prielaidą. Bolševikai vartoja tokį infiltravimo metodą kitur. Lietuva jiem negali būti išimtis.

Atsiųsta paminėti

Fabijonas Neveravičius — BLAŠKOMOS LIEPSNOS, istorinis buities romanas, antroji dalis. Išleido Nidos Knygų Klubas Londone. 320 psl., kaina nepažymėta.

RINKTINĖ — nr. 4, Nidos Knygų Klubo leidinys. Numery sudėti straipsniai iš lietuviškos periodikos.

A. Rinkūnas — KREGŽDUTĖ, II dalis, trečioji laida. Skaitymai, lietuviškos aplinkos pažinimas ir tėvynės pažinimo pradmenys tretiesiems ir ketvirtiesiems mokslo metams. Viršelis ir iliustracijos dail. T. Valiaus. Išleido "Žiburių" bendrovė Toronte.

SPORTAS, dviemėnesinis Šiaurės Amerikos lietuvių sporto laikraštis, nr. 1 ir nr. 2. Redaguoja K. Čerkeliūnas. Žurnalas gražiai tvarkomas ir gausiai iliustruojamas.

Eglutė, žurnalas vaikams, išeina kas mėnesį, leidžia Lietuvių Kultūros Institutas, redaguoja Nekalto Prasidėjimo seserys Putnam, Conn. Poatostoginis rugsėjo nr. 7 gausiai iliustruotas.

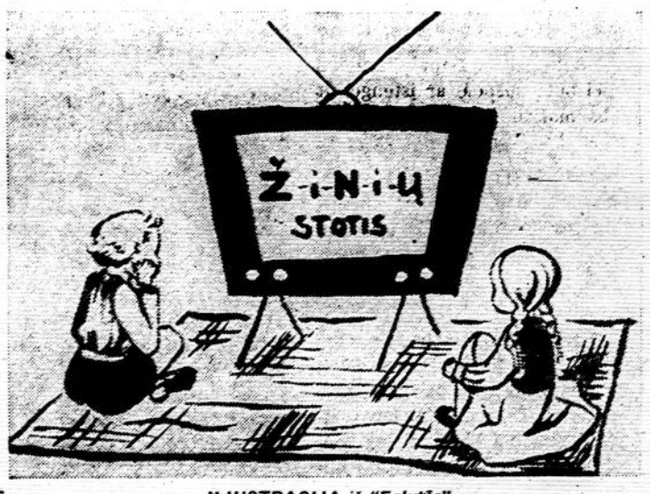

ILIUSTRACIJA iš "Eglutės"

Lietuvos Vyčių Radijo Programa

Transliuoja iš stiprios radijo stoties WLOA. 1550 kilocycles
KIEKVIENĄ SEKMADIENĮ—NUO 1:30 IKI 2:00 VAL.
Jei norite šioje radijo programoje skelbtis, kreipkitės adresu

KNIGHTS OF LITHUANIA WLOA
BRADDOCK, PA.

FESTIVAL RESTORANAS IR BARAS

VACYS STEPONIS, savininkas
40 East 26th Street, New York City, N. Y.
Tel. MU 3-2928
GERI PIETŪS IR VAKARIENĖ — JAUKUS BARAS

Salės vestuvėm, susirinkimam ir kitiem pobūviam
Salėje gali tilpti 200 žmonių
LIETUVIŲ SUSIRINKIMAMS SALĖ NEMOKAMAI
Mielai kiekvienas bus sutiktas

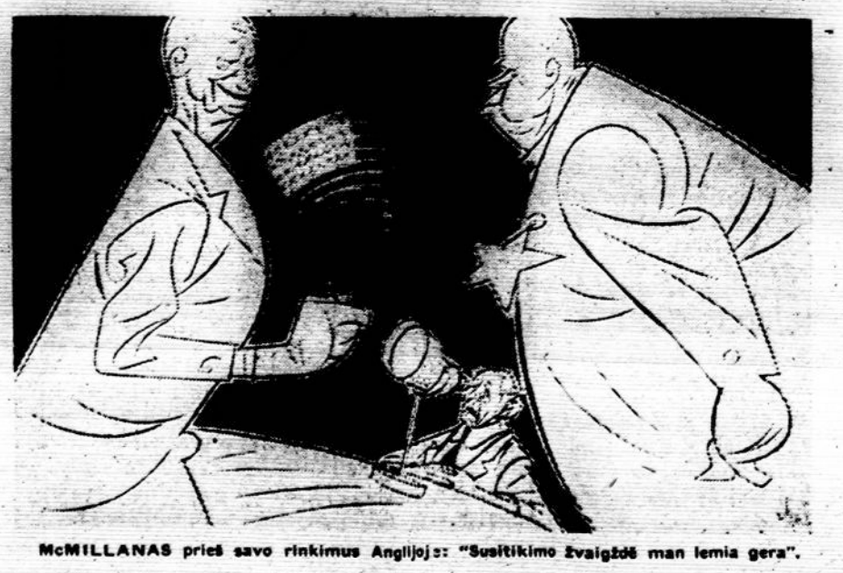

McMILLANAS prieš savo rinkimus Anglijoje: "Susitikimo žvaigždė man lemia gera".

SPECIALUS PASIŪLYMAS

Su tikslu padėti tiems, kurie norėtų pasiųsti siuntinį savo artimiesiems Lietuvon, arba į kitus kraštus, nedarant didelių išlaidų, mes sudarėme specialius siuntinius ir užtikriname, kad tai yra pats pigiausias ir geriausias pasiūlymas, kokį Jūs iki šiol turėjote.

1. Angliškos vilnonės medžiagos kostiumams. Iš viso 5 gabalai, kiekvienas po 3½ jardo. Medžiagos atžymėtos "Made in England' ir tas padidina jų vertę Lietuvoje. Šio siutinio kaina tik **$59.90.**

2. Vietinės gamybos geros rūšies medžiagos 6 kostiumams su priedais. Iš viso 3 gabalai medžiagų, kiekvienas po 6½ jardo, skirtingų spalvų. 19½ jardo medžiagų su priedais. Kaina taip pat tik **$59.90.**

Į šias kainas įeina visos išlaidos. Adresatas gaus aukščiau paminėtus siuntinius be jokių primokėjimų. Visi siuntiniai yra apdrausti ir jų pristatymas garantuotas. Prie šių standartinių siuntinių Jūs galite pridėti vaistų, arba bet kokį daiktą ir už tai reikės primokėti tik muitą ir papildomas pašto išlaidas.

Mūsų vaistų skyrius yra medicinos daktaro priežiūroje. Visi užsakymai yra išpildomi skubiai ir sąžiningai. Už pačius vaistus mes skaitome urmo kainą.

Papildomų informacijų reikalu prašome reikalauti katalogų ir medžiagų pavyzdžių.

Rašykite lietuviškai ir Jūs gausite nuoširdų lietuvišką atsakymą.

AMERICAN & FOREIGN BOOK CO.
22 Chapin Place, Hartford, Conn.
Telef. CHapel 6-4773

ANTANAS USTJANAUSKAS
Vedėjas

DARBININKAS Published semi-weekly except holiday weeks and July and First week in August when published weekly.

THE WORKER (Title Copyright) By FRANCISCAN FATHERS

Eina nuo 1915 metų. 1951 sujungė AMERIKĄ, LDS ORGANĄ DARBININKĄ ir LIETUVIŲ ŽINIAS

Second-class postage paid at Brooklyn Post Office

SUBSCRIPTION RATES		PRENUMERATOS KAINA	
Domestic yearly	$6.00	Amerikoje metams	$6.00
Brooklyn, N. Y.	$6.50	Brooklyn, N. Y.	$6.50
Half year	$3.50	Pusei metų	$3.50
Foreign	$6.50	Užsieny je	$6.50

Laikraštį tvarko REDAKCINĖ KOMISIJA. Vyr. red. S. SUZIEDĖLIS. Straipsnius ir korespondencijas redakcija talpo savo nuožiūra. Nenudoti straipsniai saugomi ir grąžinami autoriams prašant. Pavardė pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako. REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: 910 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Tel.: GLenmore 5-7281

Tai buvo dviejų kontinentų lietuvių tautinė demonstracija

Antano Kneižio radijo valandėlei 25 metai

PETRAS JARAS

Jau 25 metai, kaip kiekvieną sekmadienį Bostono ir jo apylinkių lietuviškoji visuomenė turi galimybę klausytis **A. Kneižio** vedamos radijo programos.

Kaip lietuviška spauda, taip ir radijo programa yra kultūrinių pradų ugdytoja lietuviškoje visuomenėje.

Todėl šia proga tenka atkreipti dėmesį į didelio ryžto vyrą A. Kneižį, kuris per daugelį metų nepabūgo sutinkamų sunkumų ir su dideliu pasišventimu puoselėjo lietuvišką žodį oro bangomis. Jo vedama radijo programa yra atlikusi didelį vaidmenį lietuviškoje išeivijoje, o ypatingai senojoje kartoje.

Savo laiku A. Kneižys redaguodamas laikraštį "Darbininką" pastebėjo, kad gyvu žodžiu dar geriau galima visuomenę palenkti reikiamam tikslui. Būdamas iškalbus, jis per savo radijo programą, kaip koks šauklys ragino visus į visuomeninės veiklos bei lietuvybės išlaikymo darbą. Jo žodžiai vėjais nenuėjo, ir šiandien matosi gražūs praeities darbų vaisiai, jų čia išvardinti neįmanoma.

Sidabrinės sukakties proga aplankiau A. Kneižį ir patiekiau jam keletą klausimų.

— Norėčiau sugrąžinti į tolimą praeitį ir paklausti, kada ir iš kokios radijo stoties prabilote pirmą kartą?

Tai buvo 1934 metais gruodžio 14 iš radijo stoties WAAB Bostone. Šios radijo programos įsteigimu pradėjo rūpintis Bostono provincijos Kunigų Vienybė jau 1933 metais. Ypatingai daug sielojosi šiuo reikalu kun. Pr. Virmauskis. Kiek vėliau, Kunigų Vienybė tą reikalą perdavė Lietuvių Darbininkų Sąjungai. LDS Centro Valdyba po kelių posėdžių nutarė lietuvišką - katalikišką radijo programą pradėti. Tam darbui atlikti pakvietė mane ir tuometinį šv. Petro parapijos vargonininką muziką Rapolą Jušką. Vienerius metus išdirbome bendrai, bet atsiradus finansiniams trūkumams, iškilo klausimas, ar verta tą programą toliau laikyti? LDS Centro Valdyba po ilgų diskusijų šią radijo programą su visa atsakomybe perdavė man vienam.

KUN. J. ŠVAGŽDYS kalba 1940 vasario 16.

MUZIKO M. KARBAUSKO rinktinių balsų paruoštas choras atlieka programą 1940 vasario 16.

— Kaip lietuviškoji visuomenė tada reagavo?

Lietuviai tada daugiau brangino lietuvišką žodį, todėl ir programos klausydavos su džiaugsmu ir pasitenkinimu. Būdavo momentų, kad žmonės, išgirdę lietuvišką balsą per radiją, iš džiaugsmo verkdavo.

— Kas padeda šiame darbe ir kas remia finansiškai?

Techniškame darbe didžiausia talkininke buvo mano velionė žmona. Gaila, per anksti ją Dievas pas save pasišaukė. Dėl pačios programos turiu prisiminti amžinos atminties prel. dr. K. Urbanavičių, kuris daug per šią radijo programą kalbėjo ir daug širdies į ją įdėjo. Taip pat ir prel. Pr. Juras man šiame darbe yra visakeriopai pagelbėjęs. Finansiškai paramos susilaukiau iš dvasiškijos, įvairių profesionalų, biznierių ir bendrai iš lietuviškos visuomenės. Žinoma, ne visuomet padengiamos išlaidos, kaip kada tenka pridėti ir iš savo kišenės.

— Koks momentas paliko didžiausią įspūdį ?

Tai buvo 1940 m. vasario 16, kada specialiai pritaikinta programa buvo perduota tiesiog į Lietuvą! Apie tai buvo iš anksto pranešta Kauno radiofonui, todėl Kauno radiofonas tą programą pertransliavo po visą Lietuvą. Be to, buvo pranešta ir kitoms valstybėms, todėl ir toli nuo tėvynės gyvenantieji lietuviai tą programą girdėjo. Gautomis žiniomis iš Lietuvos, žmonės tos programos klausėsi su dideliu susijaudinimu, o tautos himną užgiedojus, ir Lietuvoje žmonės prisijungė prie radijo garsų.

Tai buvo dviejuose kontinentuose gyvenančių lietuvių demonstracija prieš artėjantį raudonąjį marą. Tą programą atliko muziko M. Karbausko rinktinių balsų paruoštas choras ir solistai. Jautrią ir turiningą kalbą lietuviškai pasakė kun. J. Švagždys. Angliškai kalbą pasakė adv. A. Mileris iš Worcester, Mass. Programai vadovavau ir pranešimus padariau aš pats.

— Kaip minite žymesnes tautines ir katalikiškas šventes savo radijo programoje ir kaip bendrai tvarkotės?

Žymesnėms šventėms paminėti skiriu dalį programos; kviečiu žymesnius kalbėtojus bei menininkus su dienos prasmei pritaikinta programa. Be to, visada leidžiu pasirodyti ir jauniesiems talentams bei visuomenininkams, iškeliant mūsų tautines, religines ir politines aktualijas. Prie modernių duodu ir senųjų plokštelių muzikos, kurią lengviau supranta senoji karta. Bendrai, stengiuosi patenkinti senakurius ir naujakurius.

ANTANAS KNEIŽYS

—Kurie daugiau Jūsų programą remia?

Daugiausiai rėmė ir teberemia senieji ateiviai bet yra gana nuoširdžių talkininkų bei rėmėjų ir iš naujakurių.

— Ko pageidautumėte iš lietuviškos visuomenės šio jubiliejaus proga?

Norėčiau, kad kai kurie menininkai būtų sukalbamesni; nors tautinių švenčių proga savo sugebėjimais paįvairintų programą. Aš tam reikalui aukoju programos dalį, tai būtų gražu, kad ir talentingieji nesibrangindami prisidėtų. Be to, norėčiau matyti savo rėmėjus spalio 11 ruošiamame iškilmingame bankete. Didžiausias mano troškimas, kad subirėtų vergijos pančiai ir dar kartą galėčiau oro bangomis pasveikinti brolius ir seses Lietuvoje!

Reikia palinkėti, kad A. Kneižio didžiausias troškimas greitai būtų įgyvendintas, o tos laimingos dienos laukia tėvynėje ir visame pasaulyje išblaškytieji susipratę lietuviai.

Bėgtis į nežinią prieš 15 metų

Bėgti iš savo krašto reikia didelės priežasties. Žmonės lengvai savo tėvynės nepalieka, nors ir gyventų sunkiai. Vargas, tiesa, priverčia emigruoti, bet tokiais atvejais tikimasi kitur geriau įsikurti. Kas nors jau būna pramynęs kelią; būna ir žinių, kaip ten žmonės gyvena. Niekas nesileidžia nežinion, dar palikdamas savo darbą, profesiją, turtą, gimines ir draugus. Tam turi būti tokia rimta priežastis, kaip grėsmė gyvybei, baimė žiaurios priespaudos, vergijos, persekiojimo, nelaisvės. Ir toji priežastis negali būti įsivaizduota, bet tikra, reali, nepaliekanti jokios abejonės, kad tolimesnis gyvenimas savam krašte vargu bus įmanomas. Vilties maža, kad didelė nelaimė praeitų pro šalį.

★

Didelės masės bėglių iš Lietuvos patraukė nežinion, kai 1944 spalio mėnesį grūmojanti raudonoji armija jau artėjo prie Lietuvos - Vokietijos sienos. Dalis išbėgo anksčiau: liepos - rugpiūčio mėnesiais. Kiti laikėsi paskutinės Lietuvos žemės pėdos, ir tik jos netekę, su sopama širdimi pasileido į vakarus nežinomam likimui.

Būtų bėgę žymiai daugiau, jei būtų suspėję ar įstengę, arba mažiau, jeigu būtų kas sakęs, kad karas nesibaigs Lietuvos išlaisvinimu. Prieš akis buvo viltis greitai sugrįžti, tačiau jokios vilties, kad bėglius kas priglaus ir globos. Amerikos pagalbos niekas nelaukė. Laukta pergalės ir išlaisvinimo. Atsitiko kitaip: Lietuva paliko ilgai ir žiauriai kankynei.

★

Lietuvos nelaimė iš tikrųjų prasidėjo ne prieš 15, o prieš 20 metų, kai 1939 spalio mėnesį Sovietų Sąjunga įkraustė Lietuvon raudonąsias bazes. Sudarytoji sutartis aiškiai pabrėžė Sovietų Sąjungos garantiją, kad nebus pažeista nei Lietuvos nepriklausomybė, nei vidaus santvarka. Bet Sovietų Sąjunga tik parodė, kad savo sutartis telaiko priemone okupacijai. Lietuva 1940 vasarą buvo okupuota, jėga įjungta į Sovietų Sąjungą ir pradėta žiauriai bolševikinti. Dešimtys tūkstančių nekaltų žmonių ištremta kančiai ir mirčiai į Sibirą. Kalėjimai prigrūsti. Atsirado nužudytųjų masinės kapinės — pirmosios Lietuvos žemėje. Vokiečiai naciai tik vėliau jas padidino žydų žudymu.

★

Žudynės Lietuvoje dabar komunistinės propagandos primetamos bėgliam, kaip hitlerininkų talkininkam. Jei vienas kitas ir buvo toks nuožmogis, išbėgęs kartu su vokiečiais, bėglių masės tai neliečia. Didelė masė lietuvių išbėgo ne dėl kurio nusikaltimo, bet dėl nusikalstamojo bolševikų siautėjimo Lietuvoje. Anie išvežimai į Sibirą buvo siaubas. Niekas nenorėjo susilaukti tokios pat dalies, bolševikam grįžtant. Iš pasilikusiųjų daug kas tos nelaimės neišvengė. Pirmais pokario metais išvežti ištisi kaimai. Vežimai nėra visai liovęsi nė dabar, tik jie dengiami "darbų talkom" kažkur stepėse Chruščiovo nežmoniškiem planam vykdyti.

★

Chruščiovas negalėjo unijų vadam atsakyti į klausimą, kodėl iš užimamųjų kraštų nuo komunistų bėga ištisos minios žmonių. Užuot atsakęs, pradėjo pykti ir svaidytis netašytais žodžiais. Unijų vadai nežinojo, kad už Chruščiovą jau buvo atsakęs Genrikas Zimanas, kuris taip pat lankėsi Amerikoje. Puldamas bėglius, Vilniuje jis pasakė: "Budelis lieka budeliu, nors kažin kaip maskuotųsi. Kruvinų žmogžudžio rankų nepaslėpsi". (Tėv. Balsas, nr. 64).

Nuo tų kruvinų bolševikinio budelio rankų bėgo ir tebebėga minios žmonių. Tačiau kruvinas režimas niekada nebuvo ir negali būti amžinas. Ateis teisingumo valanda, parodys žemė užkastas aukas, o bėgliai galės grįžti namo.

ALOYZAS BARONAS

VIENIŠI MEDŽIAI

ROMANAS

(13)

—Dėl dvasios, dėl moralės, dėl žmoniškumo reikia atleisti. O čia, mano ūky, kiaulės, karvės, javai. Čia materija. Dėl materijos kilo šis kataklizmas, vadinamas bolševizmu. Augo lygumos žalios, javai ir medžiai, o pradėjo augti krematoriumai. Krito miestai į bedugnes, plasnojo degantys kaimai kaip fontanai, nejudrūs milijonai praėjo žvangindami grandinėmis, matydami draugo ir savo mirtis, pasirinkdavom draugo, pergyvenom pragarus ir tik atleisdami grąžinsim žemėn dangų.

—Gražbily, žinai, kad visa istorija buvo falšyva, suklastota ir bjauri. Mes ją išvalom. Mes atitiesiam. Mes skundžiam, kaltinam ir kariam, —kietai kalbėjo Uogintas, tačiau Šimulis vis tebebuvo giedras:

—Korėm nagines, autus ir bolševikinius balvonus ant pagalių. Dabar kariam už kojų kitus. Linksmas darbas — korimas.

—Atėjo diena, kada baigiasi viskas, kada kraštas nusiauna nagines, išmeta balvonus, susigrąžina sąžines. Mes juk kalbame poterius ir sakome, kad atleisk, kaip ir savo kaltininkams. Reikia juk to laikytis. Bet išgerkim nesibarę, —kalbėjo Bruknys.

—O kas grąžins Sibire praleistą mano jaunystę? Mano anie metai buvo nulis. Nurašyti, —jaudinosi Uogintas, o Bruknys galvojo, kad daugelyje vietų jo pusbrolis yra teisus, tačiau jis vistiek ginčijo:

—Ne, ne be prasmės čia kalbame. Užtardami žmones, tarnavusius bolševikams, galite išgelbėti juos iš kalėjimų, galite grąžinti žmonoms vyrus ir vaikams tėvus. Jūs, kurie nukentėjote, tai galite padaryti. Aš nedaug nukentėjau. Bet aš prašau jūsų. Tegu kiekvienas kaimynas atleidžia kaimynui ir bus baigta. Teismas yra bejėgis prieš atleidimą nukentėjusio žmogaus. Dvidešimt metų nuėjo velniop vyresniajai kartai, karų generacijai ir todėl nebėra reikalo juos dar žlugdyti.

—Generacija, operacija, falsifikacija ir melioracija. O nėra nei gyvulių, nei kapčių, nei ežių, nei noro pradėti dirbti. Norisi viską gauti iš karto, taip greit, kaip greit viską praradai. —Šimulis giedrino abiejų pusbrolių nuotaiką.

—Tegu ateina Valnienė ir verkia. Jos vyras bus nuteistas. Aš nežinau kiek, bet jis kaltas daug. Už blogus pasirinkimus. Jis pasirinko komunizmą ir jo vedamas sunaikino mane, mano brolį ir dėdę. Nekalbant apie daugelį kitų. Ir reikia atsilyginti švariai ir be skrupulo, —šaukė Uogintas.

Valandėlę jie visi patylėjo, lyg tam, kad galėtų tylomis išgerti po stiklą. Į duris kažkas nedrąsiai pabaladojo:

—Įeikite, —šūktelėjo Bruknys.

Į vidų įėjo ūkvedys Antanas ir nusiminęs tarė:

—Aš su prašymu.

—Atėjai laiku. Smalsumas ne reikalas ir ne prašymas. Einat ir einat kasdieną su visokiais prašymais. Manėte, parvažiuos amerikonas, parsivež dolerių, padus padeginsim ir atiduos. Aš jums padus padeginsiu. Aš jus visus išvysiu kaip stovit. Kas atsitiko?

—Bartkus vežėsi rąstus, kuriuos tu jam davei. Kumelė koją nusilaužė, —ramiai aiškino Antanas.

Bruknys pasikelia nuo stalo. Jis jaučia nedidelį svaigulį. Jis žvelgia pro langą. Už jo žaliavo pažįstami medžiai. Kitų nebuvo, kaip ir draugų. Jie buvo sunaikinti karo ar pokario metų. Jie išlėkė pro kaminą, sukrito į debesų glėbius, arba jų lentomis kas nors aptvėrė savo varganą daržą.

Žmonės ėjo plačiais laukais. Tingėdamos ėjo lankomis karvės, riogsojo pagedę traktoriai, tarp jų vikšrų augo žolė. Visa tai buvo šimtus kartų matyta ir visa tai graudino ligi sopulio.

Bruknys priėjo prie komodos, ištraukė pistoletą ir tarė ūkvedžiui:

—Reikia pistoleto pribaigti? Prašau, imk.

—Ne. Jau užmušėm. Nebėra arklio. Nebesuveš rąstų. Nebepastatys trobos ir reiks gyventi žieminėj. Vaikai tokie gražūs ir tokie išbalę, —aiškino ūkvedys.

—Kiaulės. Perkūnėlis. Atiduok širmąją kumelę. Tegu vedasi. Pavalkus pridėk. Dar pasmaugs ant katino bemaudamas. Greit nešdinkis dabar. Aš jus išmokysiu gyventi. Kolchozas mano, mano tėvo palikimas ir niekas iš čia nieko negaus. Tegu pasiunta visos valdžios. Greičiau nešdinkis, dede, —Bruknys buvo piktas.

—Na, ir triukšmas, tegu stalinai korėjėliai, —sukiojo tuščią stiklą Šimulis, —tegu velneliai gražuolėliai, koks čia mitingas! Nebesinori būti agrotechniku. Geriau jau pasikabinti ant medžio, ant ąžuolėlio, kuris gražiai žaliuoja, —vis poetiškiau nusiteikdinėjo agrotechnikas Šimulis. Stikleliai gimdė nuotaiką.

Vėl jie visi mąstė. Uogintas tylėjo sukandęs dantis, lyg jam ką nors skaudėtų. Paskui tarė:

—Atleidimas yra vienas dalykas, o tiesa yra kitas; gi kerštas priklauso tiesai, tik jis blogai vadinamas. Kerštas turi būti vadinamas atlyginimu. Jei Dievas už blogus darbus pragaru moka, tai jis atlygina; jei dangumi, tai irgi. Žodžio kerštas nėra.

—Dievas irgi pripažįsta amnestijas, —ramiai tarė Bruknys. Bet Uogintas atsistoja ir beveik rėkia:

—Dievas nekovojo prieš šitą velnio išradimą bolševizmą. Dievas nesisprogdino granatom, kad neišduotų savo tėvų. Dievas mirė ant kryžiaus už mus, o mes mirėm tūkstančiais už patį Dievą, už laisvą jo žodį. Nesakykite, kad aš piktažodžiauju. Tiesa yra viena paties Dievo įdiegta.

—Aš viską padarysiu, kad Valnys būtų paleistas, —atsistojo Bruknys.

—Aš viską padarysiu, kad jis būtų sušaudytas, —staiga vėl ramiai, beveik per ramiai pasakė Uogintas, tačiau Bruknys gynė:

—Moterys, duktė ir motina, verkia.

—O kai mane trėmė į Sibirą, kai mano draugus guldė rinkoj, kai juokėsi iš jų, paklausk, ar jos tada verkė, —vėl pradėjo pykti Uogintas.

—Taip, verkė .Verkė visos moterys. Net ir bolševikės, —staiga rimtai tarė Šimulis, net abu pusbroliai nustebo .Po minutės Uogintas trenkė kumštimi į stalą:

—Aš seniai turėjau Valnį nušauti. Leiskime, kad šoviau, bet nepavyko. Jis seniai nebegyvas. Jūsų amerikiniai laikraščiai būtų rašę: Uogintas Juozas — herojus. Nupylė komiteto pirmininką. Būtų rašę, kad partizanų kraujas liejasi. Bet aš, kiaulė, aš nenušoviau, aš atsiprašiau, kad pirma proga pasitaisysiu. Jei tu, Vytai, jį išreikalausi, tai aš nušausiu.

(Bus daugiau)

AMERIKOS KATALIKAI PASIAUKOS MARIJAI

Lapkričio 20 bus šventinama Marijos šventovė Washingtone. Bažnyčiai duotas Nekaltai Pradėtosios vardas. Ta proga bus specialios pamaldos visose JAV katalikų parapijose, kurių priskaitoma arti 17,000. Amerikos vyskupai yra paraginę visose bažnyčiose suruošti trijų dienų pamaldas lapkričio 18, 19 ir 20. Visi Amerikos katalikai, kurių yra 39 milijonai, save ir savo kraštą paaukos Nekalčiausiai Marijos Širdžiai.

KŪRYBOS PRIEDAS

Poetas Vytautas Mačernis

PAULIUS JURKUS

Spalio 7 sueina 15 metų, kaip žuvo poetas Vytautas Mačernis, savo jaunystėje įsirašęs į lietuvių literatūrą.

Atsimenu gerai anas liūdnas ir tragiškas dienas, kai reikėjo atplėšti kojas nuo gimtosios žemės. Horizontuose dundėjo patrankos. Neramu buvo tėviškėje. Tame nerime ir mes persiskyrėme. Jį nukirto minosvaidžio sviedinys. Jo skeveldra pataikė į galvą. Mirė mano kieme ant mano motinos rankų.

Tuo metu vieni traukėsi, kiti artėjo. Greitosiom laidojo tėviškės kalnely. Bet ir čia atmaurojo tankai, ir duobė liko neužkasta.

Ir dabar jis ilsis savo gimtajame Šarnelio kaime, prie girios, kaip miškų karalius, apie kurį dainavo savo poezijoje. Sušvitęs kaip žarija, sviesta į tamsią naktį, jis užgeso, palikęs ugnies pėdsaką.

Mus jungė draugystė. Nuo vaikystės buvom pažįstami. Prabėgom tom pačiom dulkinom gatvėm. Sėdėjom tame pačiame klaupte bažnyčioje. Lankėm tas pačias mokyklas. Braidžiojom miškais, praklajojom naktis, degėm laužus. Drauge keliavom į Kauną ir Vilnių. Kai sudedu

VYTAUTAS MAČERNIS

visus vaizdus į vieną, matau poeto veidą visada liūdną, susimąsčiusį.

Ypač jis liūdnas buvo mieste. Tėviškėje, kur sena sodyba, kur didžiuliai klevai, eglių tvoros, kur kalneliai ir miškai, jis valandėlei pralinksmėdavo. Jaunatviškas džiaugsmas, lyg paklydęs paukštis, jį aplankydavo. Bet neilgam. Vėl jis pasitraukdavo į savo mintis, klajodavo po miškus, ar būdavo šsaulėta, ar siautė audros.

Visame tėviškės peisaže buvo kažkoks liūdesys. Seni tvenkiniai, gailiai ošiančios eglės, kiek apskurdę namai ir aplinkui vienišų laukų platybės.

Savo namiškių tarpe buvo lyg anas Anderseno pasakos biaurusis ančiukas. Namiškiai jo nesuprato, ir dažnai pasijusdavo tik svečias savo gimtinėje, tik nereikalingas įnamis.

Buvo gimęs 1920 birželio 6. Tėvai su senom bajoriškom tradicijom, plačiu mostu ir išeiga. Nors buvo daug žemės ir miško, bet nebuvo rankų, kurios visa apglėbtų. Tad Vytautui reikėjo patirti ir vargo, ypač vyresnėse gimnazijos klasėse besimokant ir studijuojant.

Jo poetinis talentas prasivėrė, esant gimnazijos penktoje klasėje. Pradėjęs rašyti, greit brendo ir jau gimnazijoje sumanė parašyti "Vizijas", patį stambiausį savo kūrinį. Jų pradžia parašyta kaip tik tuo metu.

Vytauto Didžiojo universitete Kaune studijavo anglų kalbą; persikėlęs į Vilnių, pradėjo studijuoti filosofiją. Norėjo būti poetu mąstytoju, o paskutiniu laiku daugiau linko į filosofiją.

Šalia tiesioginių studijų uoliai brandino savo talentą, daug skaitė, mokėsi svetimų kalbų. Rašė gi mažai, daugiausia vasarom.

Uždarius Vilniaus universitetą 1943, apsigyveno tėviškėje ir čia atsidėjo ištisai poezijai. Čia gimė idėja parašyti "Metų sonetus". Pilnai jų nebeužbaigė, yra apie 80 sonetų.

Poetinis Vytauto Mačernio palikimas nėra gausus: "Vizijos', 'Metų sonetai' ir dar pluoštas kitų eilių. Tačiau jų vertė nemaža. Jis vienas iš pirmųjų tos kartos poetų išsiveržė iš formalistinės poezijos ir prakalbėjo savais žodžiais ir mintimis, skleisdamas bei gilindamas žmogaus ilgesį ir liūdesį.

Visa jo poezija yra ieškojimas prasmės, veržimasis pro liūdesį į šviesą. Poetas liūsta dėl sunkios žmogaus kasdienybės; liūsta, kad žemėje klajoja paukščiai, skleisdami mirties šešėlį; kad visa, kas gražu, turi sudužti. Jis kenčia sielos alkį, svajoja apie prarastą rojų, apie žmones, kurie suras prasmę. Tik pergalėjęs savo liūdesį, savo skausmą išbridęs, pamato šviesesnį rytojų, saulės nušviestus kelius.

Gyvas būdamas, Vytautas Mačernis neišleido nė vienos savo knygos. Tik po mirties Vytautas Saulius 1947 Romoje paskelbė jo "Vizijas", pridėdamas dar ir kitų eilėraščių.

Šiuo metu, minint jo mirties 15 metų sukaktį, išleidžiami visi jo raštai, suredaguoti Kazio Bradūno. Iliustracijas piešė Paulius Augius, išleidžia Vytauto Mačernio studijų draugas dr. Albinas Šmulkštys. Iš šios knygos visi pamatys, koks didelis ir turtingas jo minčių pasaulis ir kokia svari jo poezija. Tai bus vienas iš gražiausių paminklų poetui.

VYTAUTAS MAČERN[IS]

Antroji vizija

Žinau, kad žemėje yra vieni namai,
Kuriem dabar atein rytas nuostabus.
Ten ilgesingai gieda praeities gaidžiai,
Ir ūkininko žingsniai aidi ten
Aplink namus.

Pasilenkiu prie žemės ir stebiu,
Kol rytmečio rasoj sudrėkusių klevų kvepėjime apsvaigst
man galv[a]

Tenai toli yra laukų,
Kur auga vien rugiai šviesių spalvų,
Kur triukšmo, gatvių purvinų nėra. —

Staiga girdžiu:
Iš ten, kur šviečia vaiskios tolumos,
Saldus traliavimas atklysta į mane,
Ir žinau: piemo tarp pirštų meldą laiko
Ir pučia, eidamas aukštyn upe
Ir taip, tartum upė nerami,
Vingiuojanti tarp girių mėlynų ir pelkių,
Tasai traliavimas ligi širdies gelmių giliausių smelkias.

Ir ašen laimės svaiguly
Giržiu kaip meldo paprasta daina
Pažadina iš miego slėnius ir laukus.
Matau: išeina kažin kur nakties tamsa,
Ir keliasi miglom jos liūdesys sunkus.
Vėl slapias po stogais šikšnosparniai juodi,
Pabūgę rytmečio šviesos...

O aš einu vėl žemės ilgesy
Regėjimų liepsna liepsnot.

Šarnelė, 1940

DAIL. P. AUGIUI 50 METŲ

Lietuviškoji grafika yra viena labiausiai suklestėjusi mūsų meno šaka. Gyvybės ir savitumo jai suteikė sąlytis su mūsų liaudies medžio raižiniais ir apskritai su liaudies menu. Panaudojus moderniojo meno laimėjimus, nauja lietuvių dailininkų karta iš liaudies meno sėmėsi įkvėpimo, senas tradicijas išvystė savaip ir taip sukūrė pajėgią ir imponuojančią mūsų grafiką.

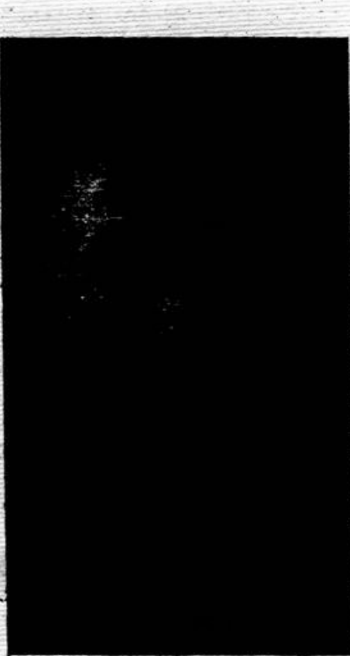

PAULIUS AUGIUS

Prie jos augimo daug prisidėjo ir dailininkas **Paulius Augius** (Augustinavičius), kuriam rugsėjo 2 suėjo 50 metų. Gimęs jis Žemaičių Kalvarijoje, mokėsi Kaune ir Paryžiuje, kur susipažino su kraštutinėm modernizmo srovėm, su naujomis technikomis. Visą savo talentą ir patirtį panaudojo Žemaičių senovei atkurti. Jis iliustravo Žemaitės Petrą Kurmelį, M. Valančiaus Žemaičių Vestuves, sukūrė Žemaitijos simfoniją, spalvotomis iliustracijomis išpuošė Pupos pasaka ir sukūrė monumentalų ciklą—Eglė žačių karalienė, padarydamas per 100 paveikslų.

Kai pažiūrime į jo medžio raižinius, **jie primena kraitinių dėžių papuošalus, kur vyrauja dekoratyvinis momentas.** Šį dekoratyviškumą P. Augius išvystė ir susidarė savitą formą. Savaip jis stilizavo medžius, padarydamas juos lyg rykštes; jo žmonės sunkūs, jo nameliai prilipę prie žemės. Visa tai sudaro senovės įspūdį, ir jo paveikslus žiūrėdamas tartum skaitai gilą senovės knygą. Tai Žemaitijos epas, kuriame yra gilios dvasios ir savotiškos nostalgijos.

Paskutiniu laiku rūpestis kasdiene duona dailininkui neleidžia atsidėti kūrybai. Tačiau jis turi visą pluoštą gražių, dar niekur nematytų grafikos darbų. Tad būtų verta, kad 50 metų sukakties proga surengtų **apžvalginę parodą.**

Nuo 1934 dalyvavo visose lietuvių dailininkų parodose Lietuvoje ir užsienyje, grafikos parodoje Čekoslovakijoje, Rygoje, Taline, 1937 Paryžiaus pasaulinėje parodoje, Italijoje, tremtyje gyvendamas įvairiuose Vokietijos ir Austrijos miestuose, Belgijoje, Olandijoje, JAV 1938 Chicagoje, New Yorke, Rochestery. 1938 Kauno parodoje gavo pirmąją premiją už grafikos darbus. Nuo 1940-41 buvo Kauno Meno Mokyklos ir Vilniaus Dailės Akademijos dėstytojas. Jo kūrinių yra Lietuvos muzėjuose ir Chicagoje, kur dabar gyvena.

A. D.

EGLĖS žalčių karalienės iliustracija, — dail. P. Augius.

UŽSIDARĖ BROOKLYNO VAIDINTOJŲ TRUPĖ

Darbininko 64 nr. buvo trumpa žinutė, kad užsidaro Brooklyno vaidintojų trupė, kuriai vadovavo aktorius Vitalis Žukauskas.

Kodėl užsidarė beveik dešimtį metų veikusi ?

Atsakymą suteikė pats grupės vadovas Vitalis Žukauskas.

Šį pavasarį trupė turėjo likviduoti visą savo turtą: dekoracijas, butaforiją, baldus. Visa buvo sukrauta Apreiškimo parapijos mokyklos palėpėje, ir priešgaisrinė apsauga liepė visa išvalyti. Nesuradus kitur patalpos, turtas apie 1,500 dol. vertės buvo išmestas ir sunaikintas.

Trupė buvo užsimojus šiam rudeniui statyti "Pirmąjį skambutį'. Jau buvo daromos repeticijos, bet pasirodo, kad sunku suburti scenos mėgėjus. Dalis jų studijuoja, dalis dirba vakarinėse pamainose, kitam dar tenka ilgiau padirbėti darbovietėje. Taip laiko ir nebelieka repeticijom.

Šie du faktoriai ir buvo pagrindiniai, privedę prie trupės likvidavimo.

Trupė pradėjo organizuotis 1950, atvykus su nauja emigracija scenos mėgėjams.

Pradžioje buvo įkurta studija, susipažinta su scenos meno pagrindais. Čia Vitaliui Žukauskui dar talkino operos solistas Vl. Ivanauskas, dėstęs tarseną ir balso pastatymą. Savo patyrimu dar pasidalijo ir žinomieji aktoriai Juozas Palubinskas ir Henrikas Kačinskas.

Pirmas pasirodymas įvyko 1951 vasario 25. Buvo pastatyta J. Keturakio - Vilkūtaičio komedija "Amerika pirtyje'.

Vėliau pastatyti šie veikalai: Katzebuko "Paskutinis šposas", Gutkes "Melagėlis", Čiurlionienės "Pinigėliai", "Aušros sūnūs", P. Vaičiūno "Naujieji žmonės", V. Vingio "Tėvynės aidas', F. Neveravičiaus "Priešai", Pr. Naumiestiškio "Aną birželį".

Trupėje dalyvavo šie vaidintojai: T. Alinskas, A. Bobelis, E. Brokaitė, V. Bukšnaitis, H. Dūda, V. Dėdinienė, A. Gadeikytė, V. Gintautaitė, J. Gružauskas, E. Juzumas, L. Karmazinas, L. Kašiubaitė, P. Kezys, V. Kidolis, A. Kundrotaitė, J. Lapurka, E. Liogys, A. Mikulskytė, P. Nekrošius, E. Paulauskas, A. Ratkelis, J. Sirtautaitė, R. Tilvikaitė, St. Vaškys, A. Zelenkevičius, Z. Zubrys, V. Žebertavičius, M. Žukauskienė. Taip pat su trupe yra vaidinusi A. Dauguvietytė.

"AMERIKA PIRTY", pastatyta Brooklyno Vaidintojų Trupės. Iš k. į d. V. Kidolis ir H. Dūda.

Veikalai bent po kelis kartus suvaidinti Brooklyne, didesnė jų dalis išvežta į apylinkines lietuvių kolonijas, aplankyta Baltimorė, Philadelphija, New Britain, Elizabethas, Patersonas.

Spektaklius apipavidalino dail. Č. Janušas, J. Juodis, Pr. Lapė, P. Osmolskis, R. Viesulas.

Užsidarymo žinia nėra džiugi. Žmonės dar mėgsta lietuviškus vaidinimus ir juos mielai lanko. Be to, ir mažesnės lietuvių kolonijos turi savo vaidintojų ratelius. Brooklynui juo labiau reikėtų išlaikyti savo senas tradicijas.

Tos tradicijos siekia 19 amžių. Amerikoje 1889 gruodžio 31 Plymouth, Pa., buvo pastatytas pirmas veikalas lietuvių kalba; tai A. Turskio "Be sumenės'.

Vėliau visur organizavosi scenos mėgėjai. Tiek čia Amerikoje, tiek Lietuvoje scenos mėgėjai yra nuveikę tikrai daug — jie prisidėjo prie lietuviškos sąmonės palaikymo. Per vaidinimus buvo permestos patriotinės idėjos į žmonių mases, iškeltos rūpimos aktualijos. Kartu tie mėgėjų spektakliai lietuvį pripratino prie teatro meno.

Nors Brooklyno trupę sudarė tik mėgėjai entuziastai, bet jie save pateisino. Duodami kasmet po naują spektaklį, jie pratęsė senas tradicijas ir kartu bent dalimi patenkino žmonių teatro alkį. Suprantama, ateina nuovargis, pamažu dingsta entuziazmas. Tačiau norėtusi prašyti, kad grupė persiorganizuotų. Tegu nebūna tai visiškas užsidarymas, tegu būna tik vieno tarpo užbaigimas. ...

... rime čia ir profesionalų dramos aktorių, gal jie ateitų į talką, gal susijungtų vyresnieji scenos mėgėjai ir taip gimtų nau-

KULTŪRINĖ KRONIKA

Stasio Būdavo romanas "Rūsti siena" jau greit bus atspausdintas. Leidžia Rūtos leidykla Kanadoje. Romane vaizduojami knygnešiai. Tai to paties autoriaus "Varpai skamba" romano tąsa. Pirmojo romano veikėjas užaugęs pasidaro knygnešiu.

Prof. K. Pakštaš pakviestas dėstyti rusų kalbą Steubenvillės kolegijoje, Ohio.

Stasys Yla drauge su prof. A. Saliu baigia parengti lietuviškų ir krikščioniškų vardų vardyną, sutvarkytą kalendoriaus tvarka. Pirmieji darbai buvo atlikti prieš keletą metų. Daug sutelkta lietuviškų vardų, nurodant ir jų kilmę. Taip pat ir krikščioniškieji vardai turės savo metrikas. Pilnai parengtas vardynas bus išleistas atskira knygute.

Rašytojas Stasys Laucius iš Anglijos persikėlė į Ameriką; apsigyveno Chicagoje.

Čiurlionio galerijoje Chicagoje nuo spalio 24 iki lapkričio 1 bus grupinė meno paroda, nuo lapkričio 14 iki 22 prof. dail. Adomo Varno 80 m. amžiaus jubilėjinė meno paroda ir gruodžio 5 iki 13 dail. Albino Elskaus paroda.

Albinas Elskus buvo plačiai paminėtas profesiniam vidaus ir dekoratyvinės dailės žurnale "Interio Design" rugpiūčio nr. Jis dirba vitražus vienoje studijoje New Yorke.

Tokyo mieste įkurta galerija vakarų menui. Paveikslų rinkiny yra garsių prancūzų dailininkų. Prieš keturiasdešimt metų šiuos paveikslus buvo įsigijęs japonų pramonininkas Kojiro Matsukata. Po šio karo prancūzai buvo juos atsiėmę. Po ilgo bylinėjimosi šių metų pavasarį japonam buvo grąžinti 308 tapybos darbai ir 63 skulptūros. Jų tarpe yra Renoir, Gauguin, Rodin, Delacroix, Cezanne kūriniai.

Haydeno opera "Il Mondo della Luna" (Mėnulio pasaulis) pirmą kartą statoma Haagoje, Olandijoje. Iki šiol buvo žinomi šios operos tik du veiksmai. Prieš porą metų surastas ir trečias veiksmas.

Geriausiu vokiečių šių metų filmu išrinkta komedija — "Didvyriai", pastatyta pagal Bernardo Shaw to paties vardo veikalą.

Tarptautinė muzikos šventė rengiama kitais metais Koelno mieste Vokietijoje. Vieną savaitę bus statomos pačios naujausios operos.

Naujos katakombos surastos Via Ostiensa Romoje. Katakombos gerai išilaikiusios, turi gerų freskų su Senojo ir Naujojo Testamento scenomis.

"Zuzana', amerikiečio muziko Carlisle Floyd opera, pirmą kartą pastatyta V. Vokietijoje. Praeitais metais, kai vyko Briusely tarptautinė paroda, ją ten statė New Yorko opera.

Roberto Schumanno namai, kur jis mirė Bonnoje, per karą buvo apgriauti. Dabar miestas nusprendė jų nerestauruoti.

Hans Baldung Grien, vokiečių dailininko, vieno žymiausio Duererio mokinių (1484 - 1545), kūrinių paroda surengta Karlsruhe mieste, Vokietijoje. Jo kūrinius paskolino Europos ir Amerikos muzėjai.

Anne Frank dienoraštį, pagal kurį yra pagamintas ir filmas, viena Amsterdamo leidykla išleidžia originaliniame, netaisytame tekste. Anne Frank savo dienoraštį parašė Amsterdame, besislapstydama nuo vokiečių geštapo policijos.

Suklastotas Murillo

Vienas iš garsiausių Vatikano galerijos paveikslų "Mistinės šv. Katarinos jungtuvės", kuris buvo priskirtas ispanų dailininkui Bartolomeo Murillo (1618 - 82), kaip dabar paaiškėjo, yra visai ne Murillo. Šventosios paveikslas yra nupieštas ant gamtovaizdžio, kurio kilmė datuojama 17 amžiaus gale. Šio gamtovaizdžio spalvos, uždėtos ant drobės, išbuvo mažiausiai šimtą metų, kol ant jų buvo nupiešta šv. Katarina. Tuo metu Murillo jau senai buvo miręs.

Surastas Atilos kapas

Vengrų istorikai mano, kad jiems pasiseks išaiškinti Atilos kapo paslaptį. Pagal vieną seną padavimą hunų vadas Atila buvęs palaidotas 453 metais vienos upės dugne. Tai esąs Dunojaus įtakas Theis. Dabar upės vaga pakeista, ir senoji

Dviejų sąjungiečių šeimos

NINA GAILIONIENĖ

Lietuvos Katalikių Moterų Sąjungos seimo bankete (rugp. 19) prel. P. M. Juras išreiškė tokius linkėjimus: "Tegul jūsų namai būva tokie, kad jūsų kaimynai ir pažįstami žinotų, jog čia gyvena sąjungietė". Kokie jie turėtų būti, prelatas nenusakė. Aišku, kad visais atžvilgiais pavyzdingi. Sakysime, kad ir tokie.

"Kaip malonu, kada po darbo grįžęs namo gali ramiai pailsėti, atgauti jėgas. Vargu ar rasčiau čia tokį jaukumą, jeigu mano žmona Milda tuo nepasirūpintų. Ji taip pat dirba, bet grįžusi namo anksčiau už mane, suspėja mums ir skanią vakarienę paruošti, ir mažuoju Algiuku pasirūpinti. Mano Mildai visada darbo pilnos rankos' — taip džiaugiasi savo namų jaukumu pilietis K. iš Joniškio rajono.

Tai irgi sąjungietės namai. Tik ne tos, kurią prel. Pr. Juras turėjo galvoje, o lietuvės moters, kuri nėra giriama už jos darbštumą ir pasiaukojimą savo šeimai. J. Kauneckienė net šaukiasi į pagalbą "genialaus Lenino" autoriteto, kad tik daugiau suniekintų tokias moteris, kaip minėtoji Milda, kurios "yra religingos, ieško užtarymo Dievuje" ir laimės savo šeimoje.

Savaime aišku, kad tvirta ir laiminga šeima yra tvirtovė, kurioje pavergtas lietuvis mėgina išlaikyti savo religiją ir tautiškumą. Todėl J. Kauneckienė mėgina tokias šeimas griauti. Ji yra dar tik biologijos mokslų kandidatė. Taigi, reikia gerokai pasidarbuoti komunizmo labui, norint aukščiau palipti karjeros slidžiais laiptais. Kol ji tai padarys, bus sugriauta neviena ideali lietuviška šeima. Taip griūva Lietuvoje religijos ir tautiškumo atsparos punktai.

Tų liūdnų faktų akivaizdoje L.K.M.S-ga, kurios tikslas ugdyti savo narėse religinį ir tautinį susipratimą, įgauna dar daugiau reikšmės ir svarbos šiandieninėje lietuviškoje visuomenėje.

Sąjunga dar gyvuoja. Tai įrodė S-gos seimas, susirinkęs Hartforde. Jis praėjo sėkmingai. Tačiau jame ryškiai matėsi, kad vėlybas ruduo įkėlė kojį į Sąjungą ir balta šarma nubarstė jos narių galvas.

Lietuviška patarlė apie idealią moterį sako: "Ji tinka prie tanciaus ir prie rožančiaus". Taip buvo galima pasakyti ir apie susirinkusias į seimą sąjungietes. Rytais jos meldėsi, dieną posėdžiavo, o vakarais linksminosi.

Svarstė ne tik savo organizacinius reikalus, bet ir tokius klausimus, kaip stipendijų skyrimas gabiems lietuviams mokiniams. O jų protestą prieš Maskvos diktatoriaus atvykimą į JAV įsidėjo net Hartfordo amerikoniškoji spauda.

MARCELĖ KORTENAITIENĖ

Koncertas, skirtas prel. J. Ambotui pagerbti, buvo ypatingai šeimyniškai jaukus. Programą išpildė Worcester, Mass. moterų choras, vadovaujamas Mrs. G. Kaneb.

Prel. L. Tulaba pasinaudojo ta proga kreiptis į sąjungietes, kad jos savo pavyzdingose šeimose išaugintų jam būsimų klierikų, kurių taip trūksta jo vedamai kunigų seminarijai Romoje. Prelatui žodžių pirkti nereikia. Ką matė ir girdėjo, važinėdamas po pasaulį, tą viską gyviausiai atpasakojo klausytojom.

Seimo užbaigimo banketas su 160 svečių, susodintų prie kalakuto vakarienės, be žodžių pasakė labai daug apie seimo organizatores. Kai žmogus deda širdį, padaro tikrai daug. Nors buvo sudaryta speciali komisija seimui rengti, bet daugiausia rūpesčio ir darbo vistiek krito ant Hartfordo kuopos pirmininkės **Marcelės Kortenaitienės** pečių. Bet ji su lietuviškos mamytės kuklumu nenori visos garbės sau vienai prisiimti. M. Kortenaitienė dėkoja Mancester, New Britain ir New Haven kuopoms, kurios, kaip artimiausios kaimynės, rėmė seimą gausiu atsilankymu.

Seimas išsiskirstė, palikęs labai gerą įspūdį. Bet tikra jo sušaukimo nauda bus pasiekta tik tada, jeigu jo nutarimai bus įvykdyti ir planai įgyvendinti. Taigi, darbas kuopose dar tik prasideda.

LIETUVIŲ MOKYKIOS PAŠVENTINIMAS AMSTERDAME

Šv. Kazimiero mokykla veikia Amsterdame beveik nuo pat parapijos įkūrimo, 1904 metų. Tačiau tik prieš dvejis metus, atsikėlus čia mokytojauti Nukryžiuotojo Jėzaus seserims, kurios išgelbėjo šią mokyklą, mokinių skaičius ėmė sparčiai didėti. Tad teko sudaryti planus mokyklą padidinti ir sumoderninti patalpas.

Scena buvo panaikinta. Salė susiaurinta iki paprasto koridoriaus, kad būtų galima padidinti klases. Naujos sienos pastatytos su insuliacija ir apkaltos beržine faniera. Visi elektros laidai iš naujo išvedžioti. Įrengtas klasėse netiesioginis apšvietimas, tinkamiausias akims. Mokyklai nupirkti nauji suolai. Sienose įdėtos naujos lentos rašymui, o taip pat ir korkinės lentos įvairioms mokslo priemonėms pakabinti. Trys platūs išėjimai įgalina mokinius aliarmo atveju apleisti patalpas per 30 sekundžių. Įvesta taip pat automatiška gaisro sistema. Pagaliau, nauja apšildymo sistema yra kiekvienos klasės kontroliuojama.

Rugsėjo 27 dieną susirinko visa parapija pašventinti moderniškai atnaujintos šv. Kazimiero mokyklos. Iškilmės pradėtos bažnyčioje, kur mokyklos vaikai gražiai sugiedojo 'Marija, Marija", sukalbėjo rožančiaus paslaptį ir dalyvavo Švč. Sakramento palaiminime. Kun. K. Balčys priminė, kad susirinkome čia paprašyti Dievo palaimos, kad šioje mokykloje būtų auklėjamasi Dievo meilei ištikimais ir savo tėvynę mylinčiais žmonėmis.

Šv.č. Sakramentu palaiminimą suteikė ir vėliau mokyklą pašventino Schenectady lietuvių parapijos klebonas kun. Alfonsas Petraitis, asistuojamas kun. Mato Čyvo ir kun. Petro Jonaičio. Po naujo mokyklos kryžiaus pašventinimo, kun. A. Petraitis priminė, jog vien kryžius suteikia prasmę žmogaus gyvenimui. Tik kryžiaus ženklu vadovaudamiesi galime tikėtis laimėjimų. Be minėtų kunigų ir parapijos klebono kun. J. Raštučio, dar dalyvavo kun. Juozas Grabys ir kun. Jonas Krivickas.

Tenka pastebėti, kad Amsterdamo mokykla yra tikrai laiminga lietuvybės atžvilgiu. Perėmus mokyklos vadovavimą Nukryžiuotojo Jėzaus seserims, lituanistikos dėstymas čia ypatingai sustiprėjo. Šiemet dėsto dvi buvusios generalės motinėlės: sesuo M. Anunciata ir sesuo M. Ligorija. Jų žymūs gabumai ir didelis pasiaukojimas lietuvybės srityje yra visiems žinomas. Kartu labai gražiai reiškiasi sesuo M. Gerarda ir sesuo M. Klaudija. Tikimės, jog jų nuoširdus darbas atneš tikrai gražių vaisių. Nors naujųjų tremtinių tėra vos kelios šeimos, tačiau beveik visi vaikai mokykloje yra lietuviai.

Šiuo metu mokosi 172 vaikai, nes daugiau netelpa. Žinoma, jei mokykla būtų didesnė, tada būtų didesnis mokinių skaičius, bet lietuviai nebeliktų daugumoje. Kartais verta pagalvoti: kam statomos milijoninės mokyklos lietuvių piniagais, jei jose besimokančių lietuvių bus tik menka dalelė?...

Vos įžengus į mokyklą, matosi didžiulis užrašas: "Mylėkime Dievą ir Tėvynę'. Toliau koridoriuje iškabinta: "Šv. Kazimierai, melskis už mus. Lietuviais esame mes gimę, lietuviais norime ir būt! Šiluvos Mergele, užtaryki mus!".

Viešpatie, laimink šios mokyklos darbą!

Kęst. B.

Namai, kuriuose bus miela gyventi

Seserys kazimierietės prie Philadelphijos turi ūkį — Villą Joseph Marie—kuriame yra tikrai moderni gimnazija, statyta prieš 2 metus. Dabar baigiami statyti didžiuliai mūro namai tiems, kurie sulaukia eilgesnio amžiaus.

Spalių 11 (sekmadienį) šventinamas kertinis akmuo. Pašventinimo pareigas atliks prelatas Thomas J. Rilley, Katalikų Labdarybės direktorius. Iš Chikagos atvyks Motina Adorata. Dalyvaus vietinės gimnazijos personalas, seserys, svečiai, statybininkai ir kiti. Pašventinimo apeigos prasidės 3 val. popiet.

Namuose galės gyventi apie 107 seneliai. Tai bus pati modernišiausia iš čia esančių tos rūšies įstaigų. Namuose bus koplyčia, rekreacijų salės, patogumai ir kiti priedai.

Tikrai krikščioniškas aukotojas turi neabejotinai gražią progą šį darbą paremti savo auka, nes darbas tikrai didelis. Gera, kad seselės tokio didelio darbo drįso imtis, gera, kad pavargusiems bus kur apsigyventi.

Statybos darbus rūpestingai vykdo J. Augustinavičius — Neris B-vė, Inc.

Seserys visus mielai kviečia į Villa Joseph Marie, Holland Road, Newtown, Bucks County, Pa. Yra kuo pasidžiaugti, yra ką pamatyti. **Ig. Ma.**

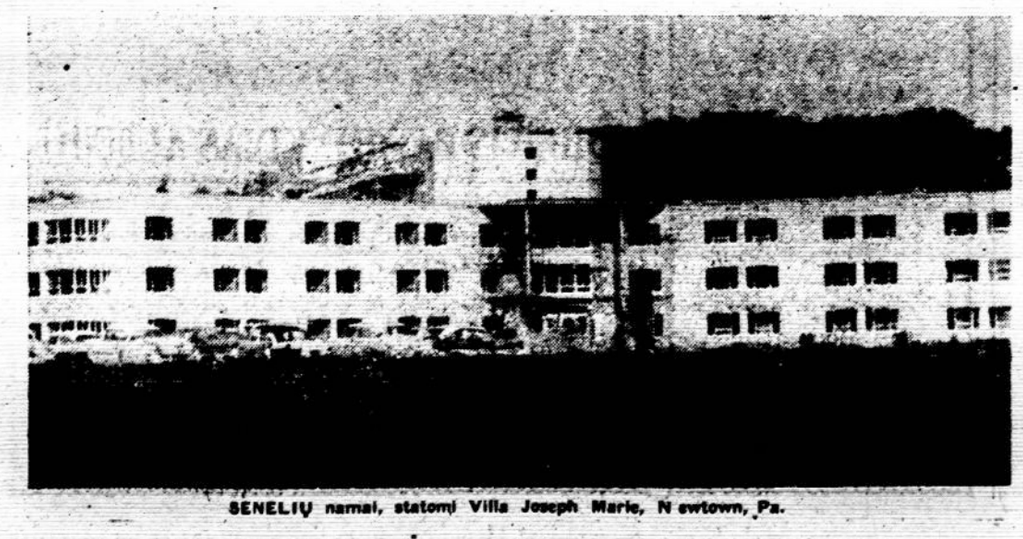

SENELIŲ namai, statomi Villa Joseph Marie, Newtown, Pa.

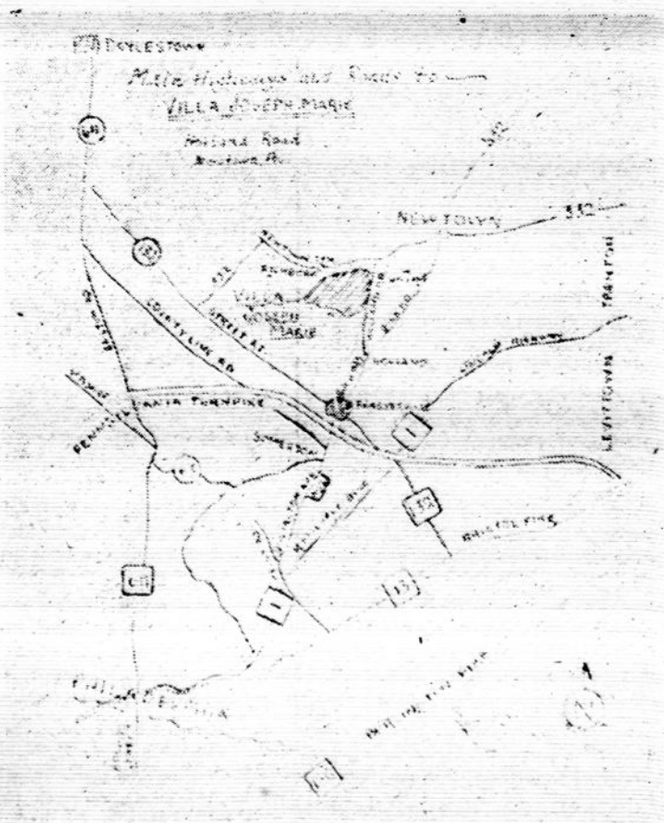

KAIP PATEKTI į Villa Joseph Marie, Newtown, Pa.

SESERŲ KAZIMIERIEČIŲ aukštesnioji mokykla Newtown, Pa.

MŪSŲ PRAEITIS ATSIMINIMUOSE (6) — PR. PAULIUKONIS

KAS RŪPINOSI LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBE?

Lietuvių tauta bei jos laisvę, kaip matėme praėjusį kartą, rūpinosi ne vieni tik "apšviestesnieji" ir "pažangieji', kuriuos K. Bielinis ir J. Vlks iškelia prieš patriotus kunigus. Valia kiekvienam savosios grupės veikėjus kelti, girti ir šlovinti, bet nevalia žeminti kitų. Ypač tai netinka daryti praeitį nušviečiant. Kas praeityje mato tik tai, ką nori matyti, žiūri ne praeities, o dabarties akimis, ir dargi tokiomis, kurios labai šviesiai temato savuosius.

Dar vienas iš pavyzdžių, kaip praeityje tik savuosius matoma vaiskioje šviesoje, yra Lietuvos nepriklausomybės idėja, priskiriama socialdemokratų nuopelnam. Kas Lietuvos praeitį geriau pažįsta, tą stebina tokie nuopelnai. Atrodo, tartum Lietuva niekada nėra turėjusi savo nepriklausomybės, o po Lietuvos - Lenkijos paskutiniojo padalinimo (1795) niekam nė galvon nebuvo atėjusi toji mintis. Neminint jau sukilimų (1831 ir 1863), dar Napoleono laikais kunigaikštis Kleopas Oginskis rūpinosi, kad caras Aleksandras I duotų Lietuvai bent autonomiją. Bet ir nesiekiant taip toli, antai, dr. J. Šliupas 1892 'Apšvietoje" pasisakė už demokratišką nepriklausomą Lietuvą. Nurodęs daugelį Europos ir P. Amerikos tautų, kurios išsikovojo laisvę, klausė: "Kodėl mes, lietuviai, negalime tikėtis susilaukti laisvės" (89 p.).

Kun. K. Pakalniškis savo redaguotoje "Apžvalgoje" 1893 ryšium su Kražių įvykiais taip pat kėlė Lietuvos laisvės mintį tokiais žodžiais: "Užmušinėjate mus ir žudote tarp Altorių! Sakau jums Išganytojaus žodžiais: jog atsišauks mūsų nekaltas kraujas į dangų ir atkeršys jums V. Kristus, kaip atkeršijo Jeruzalės miestui, nepalikdamas akmens ant akmens... **Visi tie kraugeriai, kurie dabar mus persekioja ir žudo, patys pražus, o Lietuva su šventu Kryžiaus ženklu laisva liks"** (Nr. 23).

"Varpas" 1896 sausio mėn. išreiškė viltį, "kad virs kada nors laikas, kada Lietuva pati valdysis save išliuosuodama nuo svetimtaučių jungo".

Ir "Tėvynės Sargas", kuris jo priešininkų mėgiamas kaltinti "ištikimybe carui", kalbėdamas apie tėvynės meilę, guodė ir ragino: "Broliai lietuviai, mylėkime tėvynę ne žodžiais, bet darbais ir tiesa. Tada tai atgys ir atsikels mūsų mylima tėvynė Lietuva: atgys ir apdengs garbe mūsų kapus, o mūsų vaikams duos laimę ir laisvę" (1896, nr. 6).

Tam ano meto įvairių Lietuvos srovių nusiteikimui siekti laisvės atitiko ir 1896 gegužės 1 socialdemokratų suvažiavimas, įrašęs savo programon dabar vis brėžte pabrėžiamą punktą: **"Savistovi, demokratiška respublika, susidedanti iš Lietuvos, Lenkijos ir kitų šalių, paremta ant liuosos federacijos".** Bet šis socialdemokratų programos punktas, jeigu ir buvo pirmas tarp kitų grupių politinių programų, tai prof. J. Jakštas teisingai nurodo, kad jis išplaukė iš visuotinės europinio socializmo doktrinos, o ne iš specifiškų Lietuvos sąlygų ar kokių istorinių reminiscencijų... Mūsų socialistų programos autoriams pirmoj eilėje rūpėjo ne tiek Lietuvos bykoks savarankiškumas, kiek tautų federacija, paimta tada iš visuotinai prigijusio europinio socializmo mokslo" (Aidai, 1959 Nr. 3, 140 p.).

Neseniai laikraščiuose skaitėme, kad Dortmundo archyve, Vokietijos socialdemokratų laikraščio "Vorwaerts" (Pirmyn) komplektuose (1898 lapkričio 22) rastas atspausdintas Lietuvos socialdemokratų partijos atsišaukimas ryšium su Muravjovo paminklo Vilniuje atidarymu. Tame atsišaukime nušviečiama caristinė Lietuvoje priespauda ir pabrėžiamas lietuvių tautos laisvės siekimas, reikalaujant Lietuvai pilnos autonomijos. Atsišaukimas rodo lietuvių socialdemokratų ryšį su vokiečiais ir, antra, reikalavimą tik autonomijos, o ne nepriklausomybės. Galima tai pa-

(Nukelta į 7 psl.)

IŠ VISUR

— **Darbininkas** kitą savaitę dėl Kolumbo šventės pirmadienį, spalio 12, išeis tik vieną kartą — trečiadienį, spalio 14. Visos korespondencijos ir skelbimai, kurie paprastai taikomi penktadienio numeriui, redakciją turėtų pasiekti bent viena diena anksčiau.

— **Amerikos Lietuvių R. Katalikų Kongresas** prasidės lapkričio 27, penktadienį, pamaldomis Aušros Vartų bažnyčioje New Yorke. Mišias aukos Federacijos dvasios vadas prel. J. Balkūnas, pamokslą sakys Kultūros Instituto pirmin. prel. Pr. Juras.

— **Detroito** šv. Antano parapijos klebonu, vietoje mirusio kun. I. Boreišio, paskirtas kun. Juozas Stanevičius. Į pareigas įvesdintas spalio 4, sekmadienį.

— **Chicagos** ateitininkai sendraugiai po vasaros atostogų spalio 10 ir 11 Jaunimo Centro koplyčioje ir salėje renkasi susikaupimo dienom. Paskaitą apie moderniąją psichologiją Amerikoje skaitys prof. J. Pikūnas iš Detroito.

— **Kun. Kazimieras Skripkus,** vienas iš uoliųjų Lietuvių Susivienijimo (LRKSA) organizatorių, šiemet yra sulaukęs 90 metų. Jis gimė 1869 rugpiūčio 30 Dukšių km., Žagarės valsč. Kunigu įšventintas Kaune 1892. Amerikon atvyko 1904. Ilgiausiai (1917 - 1944) klebonavo šv. Juozapo par. Binghamton, N.Y. Dabar ten tebegyvena kaip pensininkas. Antrasis tiek pat metų sulaukęs yra prel. J. Ambotas Hartford, Conn.

— **Vysk. V. Brizgys,** ALR Katalikų Federacijos Kongrese New Yorke, aukos užbaigiamąsias padėkos mišias Apreiškimo bažnyčioje lapkričio 29 d., 11 val. Pamokslą sakys prel. K. Vasys.

— **Jonas Genys,** baigęs miškininko mokslus Vokietijoje, Goettingeno universitete, toliau savo mokslus tęsia E. Lansing, Mich. Yra jau išlaikęs egzaminus daktaro laipsniui gauti. Jo specialybė — genetika arba paveldėjimas augmenijoje, specialiai miškų. Tokių specialistų nedaug.

— **Waterbury, Conn.,** Lietuvių Moterų Klubas spalio 17, šeštadienį, lietuvių parapijos didžiojoje salėje ruošia pobūvį savo veiklos penkmečiui atžymėti. Bus trumpa programa, vaišės ir šokiai. Pradžia 7 val. vak.

— **Robertas Juknaitis,** Lietuvos kariuomenės savanoris, sulaukęs 56 metų, mirė rugsėjo 27 Clevelande; palaidotas Kalvarijos kapinėse. Lietuvoje ilgus metus buvo Raseinių apskrities sekretorius.

— **S. Kasperavičiūtė** Kanados stalo teniso pirmenybėse Toronte laimėjo meisterės vardą.

Pasakjimai apie didžius žmones

Apie popiežių Leoną XIII

Romos miesto dailininkai svajojo nupiešti popiežiaus Leono XIII paveikslą. Popiežius to vengė. Tačiau vienas jaunas dailininkas tiek atkakliai maldavo, kad popiežius nusileido. Kai paveikslas buvo baigtas, dailininkas dar prašė popiežių, kad paveiksle padarytų kokį įrašą. Nors paveiksle popiežius savęs nepažino ir paveikslas atrodė ne iš simpatingųjų, bet popiežius patenkino ir dailininko paskutinįjį prašymą. Jis įrašė sakinį iš Evangelijos: "Nesibijokite, tai aš esu". Ir pasirašė Leonas XIII, 1901 bal. 29. 29.

Apie generolą McArthurą

Gen. McArthuras dar prieš savo karo žygius tolimuosiuose rytuose buvo karo akademijos viršininkas. Sykį senato komisija sugalvojo aplankyti akademiją. Generolas parodė, kaip gyvena kariūnai, parodė ir savo kambarėlį. Jame buvo paprasta, geležinė lovelė. Generolas aiškino: "Čia miegu per visą savaitę, už tat sekmadienį, kai parvykstu namo, maudausi minkštoje lovoje". Paskui senatorius valgomajame vaišino, bet vaišino su visu iškilmingumu. Buvo valgiai paduoti iš pauksintų lėkščių. Po priėmimo buvo pasigesta vienos lėkštės. Susirūpino ir viršininkas. Turėjo būti kokis nesusipratimas. Generolas sugalvojo parašyti visiem komisijos nariam, kurie buvo vaišinami, po laiškelį ir pasiteirauti, ar kartais jie neapsiriko. Vienas iš komisijos narių atsiliepė taip: "Jei, generole ,miegi savo lovoje, tai būtum turėjęs rasti lėkštę po savo antklode, nes aš pats ją ten pakišau".

Mozartas ir kanarėlė

Wolfgangui Mozartui, garsiam austrų muzikui sulaukus 31 metų, jo žmona Konstancija padovanojo kanarėlę. Paukštytė gražiai čiulbėjo, ir Mozartui dėl to labai patiko. Jis pats lesino. Tas taip priprato, kad iš kitų rankų maisto neėmė. Taip prabėgo ketveri metai. Mozartas 1791 gruodžio pradžioje susirgo. Paukštelis nelesė ir nečiulbėjo, nors buvo maisto paberta. Gruodžio 5 kanarėlė iš ryto pabudo nerami. Savo narvelyje daužėsi. Suspurdejo sparniukais ir krito negyva. Tą pati rytą gretimam kambaryje mirė Mozartas, sulaukęs tik 35 metų. Jis buvo gimęs Salzburge, mirė Vienoje.

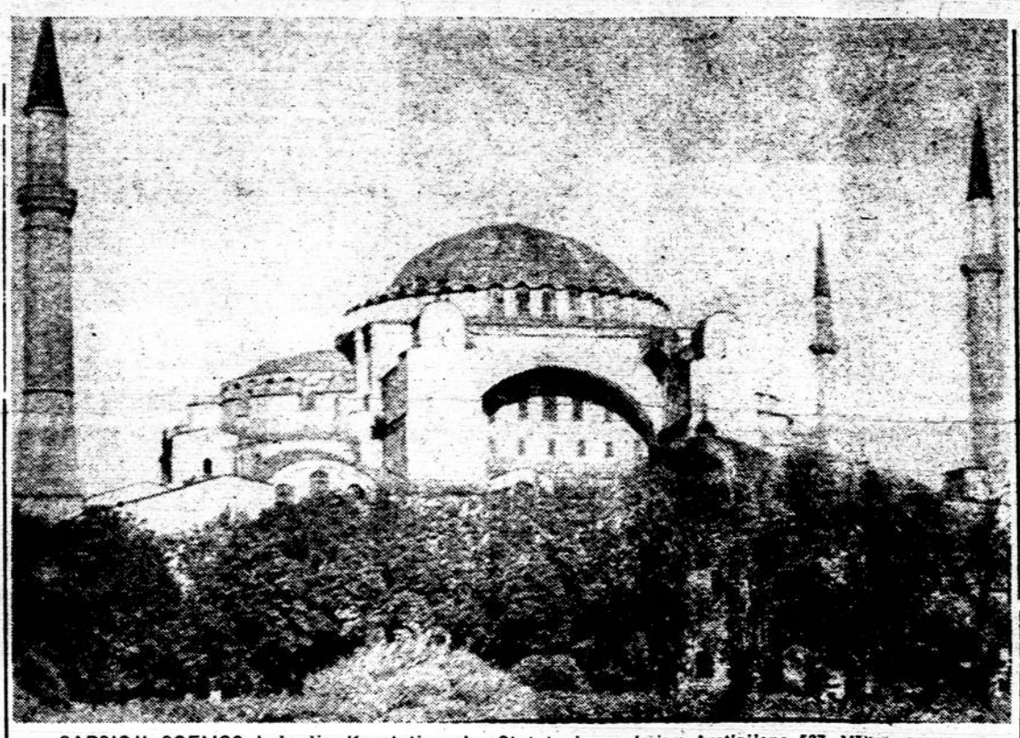

GARSIOJI SOFIJOS bažnyčia Konstatinopoly. Statyta imperatoriaus Justinijono 537. Vėliau paversta mečete, o dabar muziejumi.

Lietuviškas darželis Palestinoje

PREL. L. MENDELIO KELIONĖ PO ŠVENTĄJĄ ŽEMĘ

Prel. L. Mendelis su savo seserim Felicija išbuvo Šventojoje Žemėje apie tris savaites — nuo birželio 25 iki liepos 13. Du trečdaliu to savo viešėjimo praleido Jordano valstybėje ir trečdalį Izraelio. Jeruzalė tarp tų dviejų valstybių yra padalinta.

Jordano pusėje be aprašytųjų praėjusį kartą šventų vietų, dar lankė daugelį kitų. Birželio 30, antradienį, prel. L. Mendelis aukojo mišias "Ecce Homo" vienuolyne. Jis priklauso Notre Dame de Sion seserų kongregacijai, kurią įsteigė T. Alfonsas Ratisbonne, žydas konvertitas. Palestinoje ir palaidotas — Izraelio valstybės pusėje, Ain Karen vietoje, kur yra gimęs šv. Jonas Krikštytojas.

Tą pačią dieną iš ryto aplankyta Dievo Motinos tėviškė, vieta, kur pagal tradiciją gyveno šv. Joakimas su šv. Ona ir kur gimė Švenč. Mergelė Marija. Dabar čia stovi šv. Onos bažnyčia, o prie jos gyvena Baltieji Tėvai. Po pietų nukeliauta į Seminariją, Nablus, prie šulinio, prie kurio Jėzus kalbėjosi su samariete moterim.

Liepos 1, trečiadienį, prel. L. Mendelis mišias aukojo Jeruzalėje, Jėzaus Nuplakimo koplyčioje; pastatyta toje vietoje, kur Kristus buvo skaudžiai nuplaktas ir erškėčiais vainikuotas. Čia dabar yra pranciškonų aukštesnioji šv. Rašto studijų mokykla. Kitą dieną mišios buvo aukojamos "Dominus Flevit" bažnyčioje. Altorius yra ties dideliu langu, pro kurį matyti visas Jeruzalės miestas. Buvo lengva įsijausti į nuotaiką, kurią išgyveno Jėzus matydamas miestą, kurį mylėjo, bet kurį priešai turėjo apsupti ir sugriauti. Kristus verkė — Dominus flevit.

Sekmadienį, liepos 5, mišias aukojant Kalvarijoje prie Nukryčiavimo altoriaus, jose dalyvavo būrys amerikiečių, keliavusių aplink pasaulį. Turistus ir maldininkus priėmė Šventosios Žemės Saugotojas. Jis kalbėjo itališkai, o prel. L. Mendelis vertė angliškai. Visi gavo atminimui Šventosios žemės smilčių.

Dar dvi dienas užtrukus Jordano pusėje, liepos 7 prel. L. Mendelis, jo sesuo Felicija ir kun. P. Coyle, amerikietis pranciškonas iš Baltimorės, perėjo Izraelio ir Jordano sieną pačioje Jeruzalėje. Pirmiausia buvo aplankyta Paskutinės Vakarienės vieta ir Marijos Gimimo bažnyčia, prižiūrima bendeiktinų. Mūsų maldininkai aplankė jau minėto konvertito kun. A. Ratibonne kapą prie Ain Koren. Haifoje matė pranašo Elijaus olą, kurioje šis gyveno, lankėsi Galilėjoje, gerokai į šiaurę nuo Jėruzalės.

Galilėjoje prie Genezareto ežero yra gana gražios apylinkės ir daug Šv. Rašte suminėtų vietų. Čia lankytasi Atsimainymo (Taboro) ir Palaiminimų kalvose. Atsimainymo kalne yra įrengta pranciškonų užeiginė; mūsų svečiai joje ir nakvojo. Palaiminimo kalvoje taip pat yra maldininkam užeigos vieta ir užkandinė, prižiūrimos seserų italių. Prie Genezareto ežero teko matyti tokius pat žvejų tinklus, kuriais dar Kristaus mokytiniai žuklavo. Aplankyta Marijos Magdalenos tėviškė (Magdala) ir Kanos nedidelis miestelis, kur Kristus padarė pirmąjį savo stebuklą, pakeisdamas vandenį į vyną. Pravažiuota pro tas vietas kur Kristus padaugino duoną ir kur apaštalui Petrui pavedė valdyti savo Bažnyčią. Šv. Petras buvo pirmasis popiežius. Prel. L. Mendelis mišias aukojo Atsimainymo bazilikoje, Taboro kalne, liepos 9, ir Apreiškimo kriptoje, Nazarete, liepos 10.

Nazarete sutiko lietuvį pranciškoną brolį Jeronimą Petrauską, kuris labai apsidžiaugė, gavęs progos lietuviškai pakalbėti. Jis eina zakristijono pareigas prie Apreiškimo bažnyčios. Aprodė Apreiškimo vietą; pačią bažnyčią, pastatytą ant kuklių šv. Juozapo namukų; akmeninės geldas, kuriose Juozapas ir Marija laikė maistą. Gilų įspūdį padarė žodžiai, įrašyti Apreiškimo kriptoje po altorium: Hic erat subditus illis. Tai reiškia: čia Jis (Jėzus) buvo jiems paklusnus. Brolis Jeronimas dar parodė savo lietuvišką darželį su Lietuvos gėlėmis.

Liepos 12, sekmadienį, paskutinę dieną Palestinoje prel. L. Mendelis aukojo mišias Aplankymo bažnyčioje, dėkodamas Dievui už malonę, kad gavo aplankyti Šventąją Žemę. Bažnyčia stovi toje vietoje, kur susitiko Marija su Elzbieta ir pirmąjį kartą buvo atgiedota 'Magnificat". Čia nuo 1948 gyvena tik vienas pranciškonas kunigas ir brolis, nes apylinkėje nėra katalikų.

Liepos 13, pirmadienį, atsisveikinę su Šventąja Žeme, prel. Mendelis ir jo sesuo Felicija, išskridо atgal į Europą ir Ameriką. Kelias vedė pro Turkiją, Italiją, Olandiją, Švediją ir Angliją. Visur praleista po dvi - tris dienas, tiktai Švedijoje 10 dienų. Apie tuos kraštus savo laiške prel. Mendelis pastebi, kad "kiekvienas iš jų turi savo gražių ypatybių ir savo pamokymų". Bet jo kelionės svarbiausias tikslas buvo Šentoji Žemė. Ją aplnakęs ir visom progom meldęsis už Novenos lankytojus, savo parapiečius, pasaulio taiką, Ameriką, Lietuvą ir kitom intencijom, jaučiasi, kad toje piligrimėje kelionėje Evangelija jam pasidariusi dar reikšmingesnė.

JONO IR ANGELINOS ANDRIULIŲ IR JŲ ŠEIMOS

MICHIGAN FARM SŪRIS

Fountain, Michigan

Jūs esate namuose ar kur keliaujate, visuomet reikalaukite **Michigan Farm Sūrio.** Šis sūris jau per ilgus metus gaminamas **Jono ir Angelinos Andriulių** ir jų šeimos, Fountain, Mich.

REIKALAUKITE TIK MICHIGAN FARM SŪRIO

Jeigu abejojate, paprašykite pamėginimui. Jūsų skonis jums pasakys. Mes norime, kad Jūs patys būtumėt sprendėjas. Mes esame labai dėkingi sūrio mėgėjams ir geresnėms krautuvėms, kad Jūs tiek išpopuliarinot **Michigan Farm Sūrį,** kuris paliko visų mėgiamiausiu. Mes pasižadame ir toliau jums gaminti tik patį geriausią sūrį.

MICHIGAN FARM CHEESE DAIRY, INC.
Vieninteliai šio sūrio gamintojai FOUNTAIN, MICH.

Aptarnavimui ir informacijai rytuose prašome kreiptis

PETER LISAUSKAS
69-15 53rd Avenue, Maspeth, N. Y. Tel. TW 4-8087

VICTOR ABECUNAS
351 Park Street, New Britain, Conn. Tel. BA 3-1342

JONAS JAKUBAUSKAS
634 N. Denison Street, Baltimore, Md. Tel. Longwood 6-2622

MECISLOVAS KAVALIAUSKAS
24 Prospect Street, Hyde Park, Mass. Tel. Hyde Park 3-3975

GEORGE GALUNAS
1400 Caniff, Detroit, Mich. Tel. T. O. 8-7062

STANLEY METRICK
1804 W. 47th St., Chicago, Ill. Tel. Yards 7-8393

JOHN SHURNA
5418 So. Albany, Chicago, Ill. Tel. Grovehill 6-7783

ALLAN STEWART
4310 No. Broad St., Phila., Pa. Tel. Glenstone 5-1310

REAL ESTATE

In OUR LADY ROSE OF THE SEA PARISH, in CAPE MAY, N. J. Guest house, completely furnished! hot water gas heat; linens; parking yard; showers. One-half block from ocean Illness forces sale. Sacrificing for $21,000. A. A. Irwin, 23 Ocean St., Cape May, N. J.

IN ST. MARY'S PARISH IN MANHASSET, L. I. Ideal for Retreat House. Gracious 9 rm. brick Colonial on professionally landscaped grounds, 4 bedrms, 3½ baths, modern eat-in kitchen, breakfast room, sprinkling system, high mtge. Immaculate; immediate occupancy, low 40's. Owner. MA 7-2474.

NEAR CATHOLIC INSTITUTIONS — HUNTINGTON vic.: 1 yr. old spacious Calif. contemp., magnificentview, 1 acre zoning, nearby school, private beach, 3 bedrooms, GE kitchen incl. dishwasher, fireplace, wood paneled dining room, 20x20 patio, wood-panld den with bookcases and mural, 1½ baths, full basement with deluxe washer, 2-car garage, 2-zone heat, storms & screens thruout; owner transferred; $30,500. AN 1-6759.

IN OUR LADY OF VISITATION IN PARAMUS, N. J. 2 BEDROOM RANCH. Nicely kept, convenient to Catholic church and parochial school; also near shopping erea and bus. Sacrificing for $19,000 COlifax 1-5703

In Holy Family Parish, in New Rochelle, N. Y. 3 brms, 2½ baths, English type concrete stucco, slate roof. A beautifully landscaped 104'x 104' in unexcelled location overlooking Nature Study Woods, 25' living rm, with fireplace, heated sun porch, terrace off dining rm, large attractive kitchen. Reduced to $28,500, financing avail. Owner. NE 6-6705.

IN BLESSED SACRAMENT Parish in VALLEY STREAM, L. I. N. Y. 5 room brick Cape Cod, attached garage, expansion attic, finished basement, patio, sreen and storm windows, many extras, $21,000, private. CAstle 1-3792.

IN ST. BONIFACE PARISH IN GLEN HEAD L. I. N. Y. 2 Bedrooms, den, living room, large dining room, with fireplace. Panelled playroom in basement with fireplace, gas heat, patio; near shopping area and transportation. Catholic church and parochial school nearby. Must be seen: Call for appointment OR 6-3214.

IN OUR LADY OF MERCY Parish Plainfield, Sommerville, New Brunswick Area. 2 yr. old split level, 8 large rooms, 1½ baths, ¼ acre, 4½% GI mtge. All city utilities, immed. occupancy. $17,000, princ. only. ELliott 6-6419.

IN OUR LADY OF ANGELS PARISH IN BROOKLYN BAY RIDGE, Shore Rd. 4-family with rentable apartment (C. O.), 6½ rooms, 2½ baths; must see to appreciate. SH 5-1134.

IN ST. AGATHA'S PARISH IN BROOKLYN BAY RIDGE (Boro Park) 2 modern apartments (1-4 rm; 1-4½ rm) and 3 stores. Corner store and 1 apartment available. Reasonably priced— Must be seen. Weekdays. ST 2-9244

In ST. AGNES PARISH, in ROCKVILLE CENTRE — Must sacrifice 12 room tudor on 80x100 well landscaped plot; 4 bedrooms up; 1 full bath; two ½ baths, extras, suitable for large family, mother-daughter, or professional; asking $28,500; make reasonable offer; RO 6-5901 or RO 6-4741.

In CATHOLIC AREA of JAMAICA ESTATES NORTH. 7 room house 40x100; 2-car garage; near everything. Must be seen. Sacrificing for $20,000 — Chance of a life time. JA 3-6377 GL 3-2144

IN ST. MARY'S PARISH IN EAST ISLIP, L.I. N.Y. A recently built 3 bedroom ranch home. Nicely located on a fenced plot 83x140. The kitchen is equipped with 6 modern electric appliances. The screens and storm windows are permanent. The basement is large & well lighted. Thi is an exceptional buy at $16,900. For further particulars call JUniper 1-6346. Principals.

REAL ESTATE

IN ST. MARY'S PARISH IN MANHASSET, L.I. N.Y. 8 ROOM ALL BRICK RANCH, 2 baths, 2-car garage, wall to wall carpeting, ½ acre landsc. 2 blocks LIRR, shopping, schools. $39,500. Owner. May be seen by appointment — call eves: MA 7-6551.

Flushing — St. Kevin's Parish. English tudro, immaculately kept, solid brick & stone, front terrace, vestibule, beamed ceiling living rm with fireplace, dining rm, hallway to fully equipped kitchen, separately furnished dinette, shower rm, rear flagstone patio with large Koolvent awning, 3 bedrms with beautiful Hollywood tile bath shower room, completely finished basement with large recreation rm with fireplace, laundry rm, lavatory, new heating unit, many extras, excellent location, close to church, stores, transportation. $26,500. prin. only. FL 7-7418.

IN CATHOLIC AREA OF BELLEROSE, L.I. N.Y. NEW 2 FAMILY SOLID BRICK 5½ and 5½ at 86th & LITTLE NECK PARKWAY BUILDER — TWining 4-9333

IN ST. THOMAS PARISH IN WEST HEMPSTEAD, L.I. STUCCO 3 BEDROOMS, 1½ BATHS $19,500 call IVanhoe 9-8410 for appointment Mond thru Fri.

IN ST. CLARE'S PARISH IN ROSEDALE, L.I. N.Y. 1st floor large living room, kitchen, bath and bedroom. 2nd floor 3 large bedrooms and bath, large plot, extras, $16,500, call LA 5-6850

HOME MAITENANCE

FREE ESTIMATES
FLAT ROOFING
OUR SPECIALTY
SHINGLING.
LEADERS and GUTTERS
MAyfair 3-4787 — IVanhoe 3-0261

KOKIAS DOVANAS
jūsų artimieji Lietuvoje
laiko pačiom geriausiom ir brangiausiom?

Nėra abejonės, kad atraižas geros, importuotos, vilnonės medžiagos!!!

DAR ŠIANDIEN UŽEIKITE Į DIDELĮ
SEZONINĮ IŠPARDAVIMĄ
trijose krautuvėse firmos

S. BECKENSTEIN, Inc.
118-125-130 ORCHARD ST. — GR 5-4525
Cor. DELANCY, N.Y.C.

S. Beckensteino krautuvėse kalbama rusiškai, lenkiškai ir ukrainiškai.
KRAUTUVĖS ATVIROS KASDIEN IR SEKMADIENIAIS, IŠSKYRUS ŠEŠTADIENIUS, NUO 9 RYTO IKI 6:30 VAKARO

Pradžiuginkite savo gimines ir artimuosius Lietuvoje pasiųsdami **tikros vilnonės medžiagos vyriškai eilutei** arba **apsiaustui, moteriškai suknelei, eilutei, apsiaustui!**

Tik neseniai gauta dideli kiekiai puikių importuotų medžiagų: **šilko, nailono, satino, aksomo,** audeklų užuolaidom, antdurim, baldam aptraukti, užvalkalam.

Važiuoti BMT įlipant Essex Street, keltis elevatorium į viršų, arba IND traukiniu D-6 Avenue iki Delancey Street.

Atsineškite šį skelbimą, kuris bus ypatingai įvertintas

Dėmesio! Dėmesio!

MERCURY Parcel & Trading Co.
943 Elizabeth Avenue ELIZABETH, N. J.
Phone: ELizabeth 4-7608

Atidarė Elizabethe naują skyrių siuntiniam į LIETUVĄ, UKRAINĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ ir kitus kraštus.

SIUNTINIŲ PRISTATYMAS GARANTUOJAMAS

Didelis pasirinkimas vilnonių atraižų vyriškom bei moteriškom eilutėm, paltam; vilnonės skaros, kilimai, lovų užtiesalai ir k.

Priimami užsakymai ir raštu. Jums patarnaus lietuvė moteris, kalbanti įvairiom kalbom. Mandagus, kruopštus ir nebrangus patarnavimas. Kviečiame jus taptį mūsų klijentais.

Atidara nuo 8:30 val. ryto iki 8:00 val. vakaro
Sekmadieniais nuo 8:30 val. iki 4 val. popiet.
Pagrindinė kontora: **80 East 7th Street, New York 3, N.Y.**
Krautuvė: **75 East 7th Street, Tel.: OR 4-3930**

Mūsų firmos geriausia rekomendacija — tai tūkstančiai pastovių klijentų visoje Amerikoje

VILNONĖS MEDŽIAGOS JŪSŲ ARTIMIESIEMS IMPORTUOTOS ir VIETINĖS

Vilnonės medžiagos kostiumams, paltams ir suknelėms. Taip pat šilkinės, maišytos, spalvotos, lovoms užtiesalai, vilnonės skaros ir šalikai

Geriausios rūšies pigiausiomis kainomis
Specialus patarnavimas paruošiant pakietus į Europą

PAMĖGINKITE UŽEITI PAS MUS IR BŪSITE PATENKINTI

Specialios nuolaidos kalėdinėms dovanoms

SUPERIOR PIECE GOODS CORP.
200 ORCHARD STREET NEW YORK 2, N. Y.
Tel.: AL 4-8319

SIUNTINIAMS Į LIETUVĄ!

Tamsta rasi didelį pasirinkimą vilnonių medžiagų vyrų kostiumams ir švarkams, moterų eilutėms, suknelėms bei švarkams.
Maišytos ir rayoninės medžiagos pardavodamos griežtai urmo (wholesale) kainomis.

K & K FABRICS
1158 East Jersey Street, Elizabeth, N. J.
Telefonas: ELizabeth 4-1711

ATDARAS KETVIRTADIENIAIS IKI 9 VAL. VAKARO
Mūsų kainos vyrų drabužiams prasideda nuo $9.50 už pilną eilutę

SPOTS Before Eyes?

Whenever you're sick, go to bed and don't worry. While you're healthy, ask us about Hartford Accident-Sickness Insurance. Then you WON'T have to worry about medical bills! Please call us soon.

ALBERT F. PETERS
Office:
116-55 QUEENS BLVD.
FOREST HILLS, N. Y.
Virginia 3-1477

WEISS & KATZ, INC.

187 ORCHARD ST., N. Y. C. GR 7-1139

DIDMENŲ IR MAŽMENŲ PREKYBA

DIDELIS PASIRINKIMAS AUDINIŲ

vyrų ir moterų eilutėm, apsiaustam, suknelėm ir kt.
Audiniai yra angliškos ir vietinės vilnos, šilko ir medvilnės

Specialiai žemos kainos tiems, kurie siunčia audinius į užsienį.

Mes padidinome savo patalpas, kad galėtume geriau patarnauti klijentam. Prašome užeiti ir pasižiūrėti!

Truputis papildymų dėl dr. Jono Šliupo

Neseniai perskaičiau rugsėjo 22 "Darbininką", kur dr. J. Januškevičius davė keletą atsiminimų apie dr. Joną Šliupą straipsnyje "Du broliu — du kontrastu". Čia veda palyginimą tarp dviejų žinomų brolių, Jono ir neseniai Lietuvoje mirusio Roko Šliupų. Ir tarp kitko rašo: "Nors Jonas vėliau tapo katalikijos, ypač dvasininkų, priešas, bet gimnazijoje jis buvo pamaldus... Gyvendamas kurį laiką Jungtinėse Amerikos Valstybėse, jis bendradarbiavo su kun. A. Burba, padėjo įkurti lietuviškas parapijas... Sunku pasakyti, kas pavėlkė jį, kad jis vėliau nekentė katalikų, ypač dvasininkų".

Visada sunku pasakyti apie kito žmogaus sielą ir jos paslaptis. Dr. Jonas Šliupas savo pažiūrose į tikybą ir katalikybę nebuvo visada vienodas. Ilgą laiką jis laikėsi ateistinių pažiūrų, kurios neigia ne tik katalikybę, bet ir betkokį tikėjimą antgamtiniais dalykais. Ta prasme jis yra daug rašęs ir prakalbų prisakęs. Jis tiek pat smarkiai gynė savo idėjas, kaip kiti gina savąsias. Į amžiaus pabaigą jis buvo ramesnis, bet vistiek sugrįžęs į Lietuvą buvo įsteigęs, rodos, Etinės Kultūros Draugiją, kurią vadino laisvamaniška. Laisvamaniškumas jam nereiškė būtinai bedievybę, bet laisvą manymą ir nepripažinimą to, ko žmogaus protas negali suimti ir patikrinti. Jonas Šliupas nebuvo koks "mirtinas" katalikybės priešas.

Tai rodo, kad jis antrą kartą vesdamas Lietuvoje, sutuoktuves atliko katalikų bažnyčioje. Tiesa, pareikšdamas, kad tai turėjęs daryti iš prievartos, nes Lietuvoje tada nebuvo civilinės metrikacijos teisėtos praktikos.

Amerikoje dr. Jonas Šliupas gyveno ne "kurį laiką', bet daugiau nei per tris dešimtmečius. Mes, vyresnieji Amerikos lietuviai, tuos laikus daugelis gerai prisimename, tai buvo mūsų jaunystės ar vaikystės metai. Amerikon atvykęs dr. Jonas pirmiausia galvojo ne apie tikybos, bet apie mūsų tautos, apie lietuviškumo reikalus. Ir čia iš karto susidūrė su katalikų kunigais ir pradėjo prieš juos kovą. Kad jis nekovojo prieš katalikybę, tai parodo jo bendradarbiavimas su kun. A. Burba, kuris savo tikru lietuvišku patriotizmu tada labai skyrėsi nuo kitų kunigų. Bet jis kovojo prieš kitus lietuvių kunigus, kurie lietuvius vertė lenkais, o klebonijose visur privačiai vartojo lenkų kalbą ir tik su jos nemokančiais parapiečiais lietuviškai tesikalbėdavo. Tokį paprotį kunigai atsivežė iš Lietuvos, kur į lenkų kalbą buvo žiūrima, kaip į "kultūringą" ir "katalikišką", o į lietuvių, kaip nekultūringą ir pagoniską.

Jonas Šliupas kaip levas šoko prieš tą paprotį ir mūsų išeivių nutautinimą. Jis kurstė ateivius ir ne kartą mėgino priversti lietuvių kunigus su žmonėmis vartoti tik lietuvių kalbą. O kaip žinoma, nuo seno buvo toks paprotys, kad tą, kuris kunigus kritikuoja, nors jų ne visi elgesiai būtų pagirtini, greit ima apšaukti ne tik kunigų, bet ir tikėjimo priešininku. Toks gandas apie Šliupą susidarė dar anksčiau, negu jis buvo pradėjęs kovą prieš tikybas. Gi vis daugiau ir daugiau apšaukiamas bedieviu ir blogu žmogumi, jis vėliau iš tikrųjų, kantrybės netekęs, sustiprino savo antireligišką akciją.

Dr. J. Januškevičius dar primena: "Man teko girdėti keletą jo prakalbų. Keista, kad jis beveik kiekvienoje primindavo žmonėms nebučiuoti rankų nei kunigams, nei vyskupams"... Rankų bučiavimas kažin ar yra tikrasis lietuvių tautinis paprotys. Gal daugiau jis buvo lenkiškas ir tai buvo vergijos ir baudžiavos laikų liekana. Tų liekanų ir su jomis susijusių papročių dr. Jonas (ir ne jis vienas!) labai nemėgo ir piestu šokosi. Mano augimo metais Amerikoje, maždaug prieš 60 metų, to rankų bučiavimo papročio nebuvo, bet jį vartojo ateiviai iš Lietuvos ir rytų Europos. Aišku, kad raginimas nebučiuoti rankų kunigams dar nereiškia "kovos prieš katalikybę'. Anais laikais Amerikos lietuvių kunigų ir parapijų gyvenime, šalia šviesių, buvo labai daug ir tamsių pusių, kurios piktindavo žmones. Dėl to nemaža atsirado "šiaudinių katalikų' ir taip pat tų, kurie išėjo atviron kovon ne tik prieš kunigus, bet ir prieš religiją.

Dr. J. Šliupas buvo vienas iš didžiausių Amerikos lietuvybės pionierių. Jei dar ir šiandien iš tų laikų yra užsilikę nemaža tikrų lietuvių, tai prie jų tautinio susipratimo daktaro Jono visur buvo žymiai prisidėta.

Anot dr. Januškevičiaus, Jonas buvęs "stačiokas', o jo brolis Rokas "švelnaus ir patraukliaus būdo", todėl turėjęs draugų aplink save. Taip, gyvendamas Amerikoje, savo raštais ir prakalbomis dr. Jonas buvo smarkus, šiurkštus, "stačiokas", — lygiai, kaip ir kone visi kiti to meto skirtingų pakraipų žmonės. Prieš 60 - 50 metų Amerikos lietuviai, net ir jų vadai, vartodavo gana nešvelnų stilių. Šiandien, laimei, laikai yra gerokai pasikeitę. Gerai nežinau dr. Roko draugų skaičiaus didumo, bet puikiai atsimenu dr. Jono draugų būrį Amerikoje. Jo draugų būrys čia buvo didelis, tikrai didelis — siekė tūkstančių ir daugiau. Dr. Jonas buvo toks, kurio vieni tūkstančiai karštai nekentė, o kiti tūkstančiai ne mažiau karštai mėgo ir mylėjo. Tebūnie švelnus jo pelenams Chikagos Tautinių Kapinių oras, nes jis iš širdies, kaip tik mokėdamas, dirbo Amerikos lietuvybei ir Lietuvai.

Jugzas J. Bachunas
Sodus, Mich.

P.S. Redakcijos paaiškinimas bus kitame numeryje.

Kas rūpinosi

(Atkelta iš 5 psl.)

aiškinti ano meto sąlygom, nesitikint, kad Lietuva galėtų būti visai nepriklausoma, ir tuo pagrindu, kad socialdemokratų mintis buvo nukreipta į federaciją, į tautų ir valstybių susijungimą pagal marksistinio socializmo siekimus.

Sekant tarptautiniu socializmu, kuris organizavosi į politines partijas, panašios partijos kūrimo reikalas kilo ir Lietuvoje. Pradžioje jungėsi kartu lietuviškai ir lenkiškai kalbantieji. Kalba neturėjusi skirti, bet ji išskyrė ir nuo lietuvių socialdemokratų atbloškė net tokį bajorvaikį Feliksą Dzeržinskį, pirmąjį čekos viršininką bei organizatorių. Gerai, kad tas kruvinas ir gėdingas vardas nuo lietuvių socialdemokratų atitoko. Vis dėlto lietuvių socialdemokratų partijos pobūdis liko stipriai internacionalinis. Ši partija išaugo iš tarptautinio marksistinio judėjimo.

Kitoms politinėms lietuvių partijoms buvo sunkiau greitomis susiformuoti į reikiamą politinį programinį vienetą. Jos turėjo ieškoti savo kelio, tuo tarpu socialdemokratai jau turėjo pavyzdį. Bet kas pirmesnis, nevisada dar esti geresnis ir tik dėl savo pirmumo nėra statytinas ant piedestalo. Juo labiau dėl Lietuvos nepriklausomybės reikalavimo, nes ta mintis, kaip minėjome, kitų lietuvių srovių buvo jau anksčiau keliama ir be minties federuotis su kitomis tautomis. Tai ypač išryškėjo Petrapilio seime 1917 metais (B.d.)

NAUJOS PLOKŠTELĖS

Solistė Lionė Juodytė—Mathews yra įdainavusi naujų H. F. ir Stereo plokštelių albumą su Rūtos choru. Albume yra 16 dainų. Išleido Request Recording Company vardu "Dainos iš Lietuvos". Plokštelės galima gauti pas J. Ginkų, 495 Grand St., Brooklyn 11, N.Y., Darbininko administracijoj, 910 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N.Y., Jokūbą J. Stuką, 1264 White St., Hillside, N.J., Alex Mathews, 256 Union Ave., Brooklyn 11, N.Y. Kaina 4.98 dol. Siunčiant užsakymus didesniais kiekiais į krautuves, duodama nuolaida.

SPECIAL NOTICE TO OUR OUT-OF-TOWN GROUPES WHO WILL BE VISITING NEW YORK THIS SUMMER. WE HIGHLY RECOMMEND THE FOLLOWING RESTAURANTS FOR DELICIOUS FOODS - EXCELLENT SERVICE - AND REASONABLE PRICES.

TRINCHI'S (Formerly Villa Betty's)
Enjoy a complete dinner with Floor Show in our cool, cool ocean-front dining room. Choice of Shore Dinner, Italian-American cuisine or Special Shore dinner. Complete price from $3.25 to $4.90 for dinner and show AIR CONDITIONED. FREE PARKING

CARRIAGE DRIVE RESTAURANT AND SHOP, Hamden, Conn.
ATwater 8-9346
One of most glamorous restaurants in New England. French Provincial thru-out. Complete lunch $1.50-$2. Dinners $2.50-$5. Banquet facilities. Closed Monday.

DISPLAY

FOR GENERAL CONTRACTING contact
A. M. HUNTER & SON INC.
19 South Dutcher St.
Irvington-on-Hudson, N. Y.
LYric 1-9000
Special consideration given to Religious Institutions

ALL KINDS OF CLOCKS & WATCHES REPAIRED
Guaranteed
45 years of Experience
SWISS AMERICAN
7 W. Prospect Ave.
Mount Vernon, N. Y.
MO 4-7424

O'DONNELL'S WINDOW CLEANING SERVICE
238 E. 58th St., N. Y.
PL 1-0653
Serving
Manhattan's East Side Only

INSTRUCTIONS

VETERANS' TRAINING PROGRAM
ELECTRICAL
CABINET MAKING
AUTO MECHANICS
McKee Vocational High School
St. Mark's Place, St. George,
7-10 P.M. Mon. thru Fri.

FARM & ACREAGE

IDEAL FOR CATHOLIC INSTITUTION IN FLORIDA, N. Y.
Black dirt farm w/ house, 43 acres under cultivation, onion, lettuce, celery etc. On highway. Owner, 231 Broadway, Paterson, N. J.
AR 4-4486.

BLACK HATS FOR THE CLERGY — Buy Direct From Factory at Lowest Prices
FINEST NAME BRAND QUALITY — also
MEN'S, LADIES and CHILDREN'S HATS — CAPS — NOVELTY HATS and BRIDAL HEADWEAR
MODERN HATTERS
313 3rd STREET, JERSEY CITY
BRANCH AT: 490 COMMUNIPAW AVE., JERSEY CITY — OLDFIELD 9-9300

VACATION TOURS of CATHOLIC INTEREST
October - November Departures
For information: YONKERS TRAVEL BUREAU
180 S. Broadway, Yonkers — YO 3-9248

LET IRVELEE BUILDING AND DESIGN MODERNIZE YOUR HOME
Specializing in: HOME IMPROVEMENTS - GENERAL CONTRACTING
Financing Arranged
19 Schenectady Ave., Brooklyn, N. Y. — PR 8-7783

MICHAEL ROMANELLI & SONS
Bundled Newspapers, Rags, Brass, Copper, Lead and Scrap Iron
Delivered to our Shop — — — — — — — Open Saturdays
101-60 99th STREET, Ozone Park 16, N. Y. Phone VIrginia 9-4960

DUROW'S
RESTAURANT - COCKTAIL LOUNGE
for "INCOMPARABLE FOOD" Where People Meet by Choice not by Chance
Luncheon and Dinner Served Daily — Special Sunday Dinner
We Cater to Weddings, Anniversaries, Social and All Club Affairs up to 350
FREE PARKING. Member of the Diners' Club
Special Attention to Funeral Luncheons
For Complete Information Call EV 2-9348
DANCING EVERY SATURDAY NIGHT
81-01 MYRTLE AVENUE, GLENDALE Res. EV 2-9348

TUTORING

KONIGIN INSTITUTE
NAMŲ MOKYTOJAS — geriausia PAGELBINĖ MOKYKLA ir SUAUGUSIŲ PARUOŠIMAS 3 srityse — filosofijai, matematikai, kalboms
35-64 79th St., Jackson Heights 72, N. Y. Tel.: IL 8-0808

HOTELS

THE BRIGANTINE
On the Beach at Ocean's Edge
BRIGANTINE, N. J.
7 Minutes from Atlantic City. 150 Rooms
$2.50 up Eur. Plan
$5.95 up with Meals
Free Parking. Cocktail Lounge. Ph. 6-7854. In NYC Ph. Enterprise 6204

NURSING SCHOOLS

ST. MARY'S SCHOOL OF NURSING
135 South Center St., Orange, N.J.
Conducted by the Sisters of St. Francis, Hastings-on-Hudson, N.Y.
For information write or phone — Sister Mary Noreen, R. N., M. A. Director OR 4-7700.

HOME BUSSINES

IN SACRED HEART PARISH, in Catskill, N. Y. — Gas station (2) pumps and garage, modern 5-room house, main highway, 410x242, room for cabins, lunch trade and truck trade or used car room; write Kerrigan's, Box 271, RD 2, Catskill, NY

HOLY LIGHT
BAŽNYTINIŲ ŽVAKIŲ DIRBTUVĖ
RELIGIOUS CANDLES OF EVERY DESCRIPTION
SAV. B. KUČINSKAS
35 So. 8th Street EVergreen 7-2155
Brooklyn 11, N. Y. Resid. ILlinois 8-7118

UNITED FUNDS
A Mutual Investment Fund
Periodic Investment Plans
(WITH INSURANCE)
offer you investment units in multiples of $2,500 with investments as low as . . . $125 Initially and $25 Periodically. Group Life Insurance is available to cover the unpaid balance of the Investment Program in the event the Planholder does not live to complete his program. Under a United Periodic Investment Plan with Insurance, you invest in
UNITED ACCUMULATIVE FUND SHARES
a diversified, managed mutual fund with investments in over 100 American corporations.
For Prospectus and descriptive literature, without obligation, fill in and RETURN THIS ADVERTISEMENT
WADDELL & REED, INC.
Principal Underwriter
20 West 9th St. Bldg. Kansas City 6, Mo. 30 Wall Street New York 6, N. Y.
REPRESENTATIVE ADAM STANKUNAS
NAME:
ADDRESS:
CITY:

Perkant - parduodant namus, ar išnuomojant butus, įvairiausiais apdraudos reikalais, federalinių ir valstybinių taksų (Income Tax) užpildyti, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders), Mutual Funds
Kreiptis:
HAVEN REALTY
Joseph Andrusis Insurance
87-09 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N.Y.
Tel.: VI 7-4477
Šiokiadieniais — 9 val. ryto ligi 9 val. vak.,
sekmadieniais — 1 val. p.p. ligi 5 val. vak.

WINTER GARDEN TAVERN. INC.
VYTAUTAS BELECKAS
SAVININKAS
1883 MADISON STREET
BROOKLYN 27, N. Y.
(Ridgewood)
Tel. EVergreen 2-6440
Salė vestuvėms, ir kitokioms pramogoms. Be to, duodami pobaidotuviniai pietūs. Firmos rūšies lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

Republic
Wine & Liquor Store
322 Union Ave. Brooklyn 11, N. Y.
Tel.: EV 7-2089
Sav. M. ir J. JOKUBAIČIAI
Didelis pasirinkimas įvairių vynų, degtinių, konjakų, midų šventėms bei kitoms progoms

PAUL'S RESTAURANT
LIQUORS - BEER - WINES
SKANŪS LIETUVIŠKI UŽKANDŽIAI
Šeštadieniais, sekmadieniais
Griežia J. Mortotaičio lietuviškas orkestras
Sav. P. Višnianskas
31 Spring St., New Britain, Conn. Tel. BA 3-9771

JUOZO IR IZABELĖS MISIŪNŲ
RAY'S LIQUOR STORE
Galima gauti įvairiausios rūšies amerikiečių ir importuotų gėrimų. Didžiausias pasirinkimas degtinės ir vyno.
103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: VIrginia 3-3544

ROMAN FUNERAL CHAPEL
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
CHARLES J RAMANAUSKAS
1113 Mt. Vernon Street Philadelphia 23, Pa.
POplar 5-4110

KARLONAS
FUNERAL HOME
280 Chesnut Street New Britain, Conn.
Tel. BA. 9-1181

CARROLL FUNERAL HOME, Inc.
PETRAS KARALIUS, savininkas
Laidotuvių direktorius ir balzamuotojas
74 Providence Street
Worcester, Mass.
PL 4-6757 PL 4-1165

DIRSA FUNERAL HOME
Joseph J. & Johanna H. Dirsa
51 PROVIDENCE STREET
WORCESTER 4, MASS.
PLeasant 4-3501 PLeasant 4-3865

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
jaunas ir puikus lietuvis naujose patalpose, skausmo valandoje suteikia puikų patarnavimą.
EDWARD A. ZIGAS FUNERAL HOME
540 East St., New Britain, Conn.
Tel.: BA 9-2242 — 9-9336
Aptarnauja New Britain, Waterbury ir Hartford, Conn.

LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS
BARAS IR RESTORANAS
Lietuviškos gamybos pietūs, vakarienės ir užkandžiai
GERIAUSI GĖRIMAI PIGIAUSIOMIS KAINOMIS
SPAUDOS KIOSKAS
Salės šokiams, vestuvėms ir kitokioms pramogoms prieinamomis kainomis. Lietuviškų organizacijų susirinkimams patalpos nemokamai. Visais reikalais kreipiamasi į klubo reikalų vedėją K. Vaitaitį.
280 UNION AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 4-9672

BANGA TELEVISION
Sav. V. ŽELENIS
3423 FULTON STREET TELEFONAS
BROOKLYN 8, N. Y. APplegate 7-0349
35 iki 40% nuolaidos 1959 metų vokiškos gamybos radio, HI-Fi bei Stereo aparatams.
Dideli atpiginimai Admiral bei RCA televizijoms.
Geriausia proga įsigyti Fedders oro vėsintuvą (Air conditioner).

CMCP
Televizijos, Hi-Fi bei vokiškų aparatų taisymas atliekamas kvalifikuoto techniko, pripažinto RCA.
DARBO VALANDOS. Kasdien iki 7 val. vak.
Pirmadieniais iki 6 val. vak.